

V Bruseli 18. 5. 2022
SWD(2022) 149 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

Usmernenia pre členské štáty týkajúce sa osvedčených postupov na urýchlenie postupov udeľovania povolení na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a uľahčenia zmlúv o nákupe elektriny

Sprievodný dokument

Odporúčanie Komisie

o urýchlení postupov udeľovania povolení na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a uľahčení zmlúv o nákupe energie

{C(2022) 3219 final} - {SWD(2022) 151 final}

OBSAH

I.	USMERNENIA PRE ČLENSKÉ ŠTÁTY TÝKAJÚCE SA OSVEDČENÝCH POSTUPOV NA URÝCHLENIE POSTUPOV UDEĽOVANIA POVOLENÍ NA PROJEKTY V OBLASTI ENERGIE Z OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV	3
1.	Úvod	3
2.	Rýchlejšie a kratšie administratívne schvaľovacie postupy	5
a)	Ustanovenia smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení a porovnanie osvedčených postupov pri ich transpozícii	7
b)	Ďalšie osvedčené postupy na skrátenie postupov udeľovania povolení nad rámec smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení	8
c)	Zvyšovanie flexibility pri prispôbovaní technologických špecifikácií v čase medzi podaním žiadosti o povolenie a výstavbou projektov	10
3.	Vnútrotná koordinácia a zrozumiteľné a digitalizované postupy na zníženie zložitosti administratívnych schvaľovacích postupov	11
a)	Ustanovenia smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení týkajúce sa jednotného kontaktného miesta a porovnanie osvedčených postupov pri ich transpozícii	11
b)	Ďalšie príklady osvedčených postupov na zníženie zložitosti administratívnych postupov nad rámec smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení	13
4.	Dostatočné ľudské zdroje a získavanie zručností povoľovacích subjektov	14
5.	Lepšia identifikácia a plánovanie lokalít pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov	17
a)	Obmedzenia využívania pôdy/mora a osvedčené postupy na uľahčenie identifikácie vhodných oblastí	17
b)	Mnohostranné využívanie priestoru	20
c)	Akceptácia komunitou a zapojenie komunity	21
d)	Environmentálne hľadiská	23
e)	Aspekty súvisiace s obranou a letectvom	29
6.	Jednoduchšie pripojenie do sústavy, elektrárne využívajúce kombinované technológie, modernizácia a inovatívne technológie	29
a)	Problémy s pripojením do sústavy	30
b)	Elektrárne využívajúce kombinované technológie	32
c)	Modernizácia	33
d)	Vodík	36
e)	Podpora inovácie	37

II. USMERNENIA PRE ČLENSKÉ ŠTÁTY K UĽAHČENIU ZMLÚV O NÁKUPE ELEKTRINY Z OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV	39
1. Úvod	39
2. Regulačné otázky	41
3. Rozšírenie dostupnosti podnikových zmlúv o energie z obnoviteľných zdrojov na malé a stredné podniky	44
4. Podpora cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov...	47

I. USMERNENIA PRE ČLENSKÉ ŠTÁTY TÝKAJÚCE SA OSVEDČENÝCH POSTUPOV NA URÝCHLENIE POSTUPOV UDEĽOVANIA POVOLENÍ NA PROJEKTY V OBLASTI ENERGIE Z OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV¹

1. Úvod

Energia z obnoviteľných zdrojov tvorí základ prechodu na čistú energiu, ktorý je potrebný na dosiahnutie cieľov stanovených v Parížskej dohode a Európskej zelenej dohode. V tejto súvislosti návrh na revíziu smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení, ktorý Komisia navrhla v júli 2021 ako súčasť balíka naplňajúceho Európsku zelenú dohodu obsahuje návrh na zdvojnásobenie podielu energie z obnoviteľných zdrojov v energetickom mixe v roku 2030 v porovnaní s rokom 2020 tak, aby dosiahol aspoň 40 %².

V dôsledku ruskej invázie na Ukrajinu sa z čia najrýchlejšieho zavedenia obnoviteľných zdrojov energie stala strategická priorita EÚ, keďže sa tým zníži naša závislosť od fosílnych palív (primárne dovážaných) a obnoví sa cenová dostupnosť energie.

Spoločne s opatreniami na zabezpečenie dostatočných dodávok plynu a plánu úspor energie v rámci prípravy na nasledujúcu zimu sa čia najrýchlejšim pridaním nových kapacít obnoviteľných zdrojov energie ešte viac prispeje k dlhodobým opatreniam na zmiernenie krízy. V oznámení REPowerEU³ nadväzujúcom na oznámenie o súbore nástrojov z októbra 2021⁴ sa načrtol plán na ukončenie závislosti EÚ od ruských fosílnych palív, počnúc plynom, a to ešte pred koncom tohto desaťročia. V oznámení sa takisto navrhuje, aby spoluzákonodarcovia zvažili vyššie alebo skoršie ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, a odvoláva sa v ňom na uprednostnenie veternej a solárnej energie, ako aj tepelných čerpadiel, pri zvýšení priemernej miery využívania o 20 %, ako aj dodatočných kapacitách vo výške 80 GW do roku 2030, aby to zodpovedalo vyššej výrobe čistého vodíka.

To znamená, že aktuálne tempo zavádzania projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov sa musí zrýchliť, aby sa včas uspokojila potreba zvýšenia kapacity.

Vysoké ceny energie zapríčinené prevažne vysokými cenami fosílnych plynov predstavujú ďalší dôvod na zrýchlenie zavádzania projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov

---

¹ Týmto dokumentom nie je dotknutá povinnosť členských štátov a podnikov plniť svoje záväzky vyplývajúce z príslušných právnych predpisov EÚ. Použité príklady vychádzajú zo štúdií a z konzultácií so zainteresovanými stranami a majú len informačný účel. Štúdia *Technical support for RES policy development and implementation – Simplification of Permission and Administrative Procedures for RES Installations (RES Simplify)* [Technická podpora pre rozvoj a vykonávanie politiky v oblasti obnoviteľných zdrojov energie – Zjednodušenie povoloacích a administratívnych postupov pre zariadenia založené na obnoviteľných zdrojoch energie (RES Simplify)] sa vykonáva na účely určenia prekážok a najlepších postupov vo všetkých členských štátoch a v súvisiacej priebežnej správe bola vyjadrená podpora vypracovaniu týchto usmernení. Štúdia je k dispozícii na adrese: <https://data.europa.eu/doi/10.2833/239077>. Niektoré z tu uvedených osvedčených postupov boli zavedené len nedávno a v dôsledku toho zatiaľ neprinesli výsledky vo všetkých prípadoch.

² Dosiahnutie tohto cieľa znamená dvaaplnásobne až trojnásobne zvýšiť do roku 2030 kapacitu slnečnej energie (zo súčasných 118 GW) a kapacitu veternej energie na pevnine (zo súčasných 167 GW) a päťnásobne zvýšiť kapacitu veternej energie na mori (zo súčasných 16 GW). To znamená, že dodatočná kapacita výroby energie z obnoviteľných zdrojov inštalovaná ročne sa musí v rokoch 2020 až 2030 zvýšiť približne z 30 GW – 35 GW ročne približne na 45 GW – 65 GW ročne.

³ REPowerEU: spoločné európske pravidlá pre cenovo dostupnejšiu, bezpečnejšiu a udržateľnejšiu energiu [COM(2022) 108 final].

⁴ Boj s rastúcimi cenami energie: súbor nástrojov pre opatrenia a podporu [COM(2021) 660 final].

a na zníženie negatívnych následkov na našich občanov a podniky. Projekty v oblasti elektriny z obnoviteľných zdrojov čoraz viac ponúkajú ceny elektriny, ktoré sú výrazne nižšie ako ceny elektriny vyrobenej v elektrárnach na fosílnych palivách na veľkoobchodnom trhu. Zrýchlené udeľovanie povolení je potrebné na ich rýchle zavedenie na trhu. Používanie zmlúv o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov umožňuje európskemu priemyslu a podnikom priamy prístup k lacnej elektrine z obnoviteľných zdrojov a zároveň navrhovateľom projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie poskytuje stabilitu bez potreby čakať na finančnú podporu členských štátov, čím sa zvyšuje prístupnosť cenovo dostupnej, bezpečnej a udržateľnej energie v EÚ.

Či už sa projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov realizujú v rámci postupov verejných súťaží, podnikových zmlúv o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov, alebo na obchodnom základe, prekážky súvisiace s udeľovaním povolení⁵ a inými administratívnymi postupmi⁶ spôsobujú zdržanie projektov, zvyšuje sa neistota a náklady a odrádzajú sa investori, čím ohrozujú dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti dekarbonizácie a navrhovaného cieľa v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na rok 2030⁷. Medzi tieto prekážky, prevažne na vnútroštátnej, regionálnej či dokonca na miestnej úrovni, patrí zložitosť platných pravidiel pre výber lokality a administratívne schvaľovania projektov, problémy s pripojením do sústavy, obmedzenia týkajúce sa prispôbenia technologických špecifikácií počas postupu udeľovania povolení či personálne otázky povoľovacích orgánov alebo prevádzkovateľov sietí. V dôsledku toho môže prípravný čas projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov trvať až desať rokov. Dôvody na odstránenie týchto prekážok sú silnejšie než kedykoľvek v minulosti.

Smernicou o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení sa v roku 2018 zaviedli pravidlá o organizácii a maximálnej dĺžke trvania administratívnej časti postupu vydávania povolení pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, ktoré zahŕňajú všetky príslušné povolenia na výstavbu, modernizáciu a prevádzku zariadení a na ich pripojenie do sústavy. Členské štáty mali smernicu o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení vrátane týchto nových ustanovení transponovať do svojich vnútroštátnych právnych predpisov do 30. júna 2021, žiaden členský štát však neoznámil úplnú transpozíciu tejto smernice v danej lehote. V dôsledku toho Komisia v júli 2021 začala postup v prípade nesplnenia povinnosti proti všetkým členským štátom za nedostatočnú transpozíciu smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení s cieľom dosiahnuť, aby si splnili svoje povinnosti vrátane povinností súvisiacich s administratívnymi postupmi. Medzitým väčšina členských štátov oznámila Komisii vnútroštátne opatrenia prijaté s cieľom úplne alebo čiastočne transponovať smernicu o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení. V čase uverejnenia týchto usmernení desať členských štátov neoznámilo žiadne vnútroštátne opatrenia, ktorými sa transponujú pravidlá zavedené smernicou o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení týkajúce sa organizácie a trvania postupu

---

⁵ V týchto usmerneniach sa pojem „postup vydávania povolení“ používa na označenie všetkých potrebných postupov schvaľovania a vydávania osvedčení a povolení, ktoré sa uplatňujú na elektrárne a súvisiace prenosové a distribučné sústavy na výrobu elektriny, tepla a chladu z obnoviteľných zdrojov energie.

⁶ Pojem „administratívne postupy“ je všeobecnejší než postupy vydávania povolení a označuje napríklad priestorové plánovanie, stavebné predpisy a poriadky, postupy vydávania osvedčení a povolení alebo podnikovo-právne-fiskálne postupy.

⁷ Komisia navyše v súčasnosti skúma porovnateľné administratívne prekážky rýchleho rozvoja infraštruktúry vodíkovej sústavy. Pozri aj: *European Clean Hydrogen Alliance: reports of the alliance roundtables on barriers and mitigation measures* (Európska aliancia pre čistý vodík: správy okrúhlych stolov aliancie o prekážkach a zmierňujúcich opatreniach), október 2021.

vydávania povolení (t.j. článok 16), kým zvyšné štáty oznámili aspoň niektoré z požadovaných opatrení.

Komisia konštatuje, že medzi členskými štátmi v súčasnosti existujú značné odchýlky v rámci vnútroštátnych alebo regionálnych pravidiel udeľovania povolení z hľadiska dĺžky a zložitosti ich administratívnych postupov. Z toho vyplýva značný potenciál na zlepšenie a vzájomnú výmenu skúseností. Zainteresované strany požiadali Komisiu, aby objasnila ustanovenia smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení týkajúce sa administratívnych postupov a aby šírla najlepšie postupy s cieľom usmerniť povoľovacie orgány pri ich uplatňovaní.

V týchto usmerneniach sa uvádzajú osvedčené postupy existujúce v členských štátoch, ktoré sú zamerané na zníženie administratívneho zaťaženia a zvýšenie istoty pri plánovaní projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov⁸. Dopĺňajú odporúčanie Komisie o urýchlení postupov udeľovania povolení a uľahčení zmlúv o nákupe energie prijaté zároveň s návrhom na ciele zmenu smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení týkajúcu sa povoľovania. Tieto iniciatívy tvoria súčasť rozsiahlejšieho balíka opatrení v rámci plánu REPowerEU a európskeho semestra, ktorými sa podporuje rýchlejšie zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie.

Odstraňovanie existujúcich prekážok pre udeľovanie povolení a určenie nových prekážok by sa mali považovať za nepretržitý proces. V tejto súvislosti Komisia od marca 2022 spolupracuje aj s orgánmi členských štátov v rámci pracovnej skupiny pre presadzovanie jednotného trhu pri odstraňovaní prekážok súvisiacich s procesom⁹. Úplné a rýchle vykonanie odporúčania na základe konkrétnych nápadov týkajúcich sa zjednodušenia a skrátenia uvedených v týchto usmerneniach umožní skrátiť prípravný čas projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a ich rýchlejšie hromadné zavádzanie.

V týchto usmerneniach sa identifikujú tieto hlavné oblasti na zlepšenie udeľovania povolení projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov: skrátenie dĺžky trvania a zníženie zložitosti administratívnych schvaľovacích postupov, dostatočné personálne obsadenie a kvalifikácia subjektov udeľujúcich povolenia a orgánov zodpovedných za environmentálne posudzovanie, postupy výberu lokalít a problémy s pripojením do sústavy. Okrem toho prekážky súvisiace s nedostatočnou podporou určitých projektov zo strany verejných alebo príslušných miestnych zainteresovaných strán existujú aj v mnohých členských štátoch. V týchto kapitolách sa nachádza krátke vysvetlenie týkajúce sa prekážok, možné riešenia, ako aj určené osvedčené postupy spomedzi vnútroštátnych opatrení na transpozíciu smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení alebo opatrení presahujúcich rámec uvedenej smernice.

2. Rýchlejšie a kratšie administratívne schvaľovacie postupy

---

⁸ Na účely týchto usmernení sa za projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov považujú tie, ktoré zahŕňajú výrobné zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, ako sú vymedzené v smernici o energii z obnoviteľných zdrojov (a to aj vo forme vodíka), aktíva potrebné na ich pripojenie do sústavy a na skladovanie vyrobenej energie.

⁹ https://ec.europa.eu/growth/single-market/single-market-enforcement-taskforce_en.

Trvanie postupov udeľovania povolení sa v prípade rôznych technológií výroby energie z obnoviteľných zdrojov a medzi členskými štátmi značne líši. V prípade projektov v oblasti veternej energie na mori môže prípravný čas trvať až desať rokov¹⁰, hoci nedávno dokončené holandské veterné parky na mori, ako sú Borssele III a Borssele IV, boli uvedené do prevádzky štyri až päť rokov po udelení verejnej zákazky. V súvislosti s veternou energiou na pevnine sa nahlásené trvanie postupu vydávania povolení pohybuje v rozpätí od troch do deviatich rokov, pričom veľké odchýlky neexistujú len medzi členskými štátmi, ale občas aj medzi jednotlivými regiónmi jednej krajiny. V prípade pozemných solárnych projektov je vykázané trvanie v rozsahu približne od jedného roka až do vyše štyri a pol roka¹¹.

Tieto priemerné hodnoty však vychádzajú zo vzoriek, ktoré nie sú úplne reprezentatívne, keďže chýbajú porovnateľné údaje pre celú EÚ týkajúce sa celkovej dĺžky trvania postupov udeľovania povolení pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vrátane prípravy a dokončenia posudzovania vplyvov na životné prostredie¹², udeľovania povolenia na pripojenie do sústavy a riešenia akýchkoľvek prípadných právnych žalôb. Navyše dĺžka postupov udeľovania povolení projektom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov závisí aj od dostupnosti a urýchleného zavedenia alebo posilnenia sústav na pripojenie týchto projektov a integráciu vyrobenej energie. Ďalšia vec, ktorá sa musí zohľadniť, je, že v určitých členských štátoch môžu postupy prebiehať rýchlejšie, nie sú však nevyhnutne účinnejšie. Rôzne druhy prekážok môžu mať za následok menší počet schválených projektov, a to aj napriek zrýchleným postupom. To poukazuje na potrebu aktívne sa zameriavať na prekážky, ktoré bránia postupom udeľovania povolení vo všetkých členských štátoch, a bojovať proti nim. Komisia v rámci Nástroja technickej podpory poskytuje pomoc 17 členským štátom na postupné ukončenie ich závislosti od ruských fosilných palív¹³ v súlade s plánom REPowerEU, a to aj na účely rýchlejšieho udeľovania povolení na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a zlepšenie zavádzania strešných solárnych zariadení. Konkrétne v rámci výzvy Nástroja technickej podpory na rok 2023 Komisia ponúka podporu členským štátom pri technickej podpore pre hlavnú iniciatívu „Zrýchlenie udeľovania povolení v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov“¹⁴.

Regionálna spolupráca medzi členskými štátmi pri vykonávaní podobných rozsiahlych projektov energetickej infraštruktúry sa osvedčila ako katalyzátor na zrýchlenie udeľovania povolení a realizáciu týchto projektov¹⁵. Komisia predsedá štyrom skupinám na vysokej

---

¹⁰ Stratégia EÚ pre obnoviteľné zdroje energie na mori, k dispozícii na adrese: https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/eu-strategy-offshore-renewable-energy_en.

¹¹ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre energetiku, Tallat-Kelpšaitė, J., Brückmann, R., Banasiak, J. a kol.: *Technical support for RES policy development and implementation – Simplification of Permission and Administrative Procedures for RES Installations (RES Simplify)* [Technická podpora pre rozvoj a vykonávanie politiky v oblasti obnoviteľných zdrojov energie – Zjednodušenie povolovacích a administratívnych postupov pre zariadenia založené na obnoviteľných zdrojoch energie (RES Simplify)]. Priebežná správa, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/239077>.

¹² Podľa posúdenia vplyvu revízie smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie trvá proces posudzovania vplyvov na životné prostredie 5 až 27 mesiacov.

¹³ https://ec.europa.eu/info/news/commissions-technical-support-instrument-help-17-member-states- curb-their-reliance-russian-fossil-fuels-2022-apr-06_en.

¹⁴ [Zrýchlenie udeľovania povolení v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/info/news/commissions-technical-support-instrument-help-17-member-states- curb-their-reliance-russian-fossil-fuels-2022-apr-06_en).

¹⁵ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre energetiku, Akkermans, F., Le Den, X., Heidecke, L., a kol.: *Support to the evaluation of Regulation (EU) No 347/2013 on guidelines for trans-European energy infrastructure: final report* [Podpora hodnotenia nariadenia (EÚ) č. 347/2013 zo 17. apríla 2013 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru: záverečná správa]. Úrad pre publikácie, 2021. <https://data.europa.eu/doi/10.2833/154438>.

úrovni v rôznych regiónoch Európskej únie¹⁶. Vysoká úroveň politickej podpory, ktorú tieto skupiny dostávajú, napomáha spoločnú regionálnu víziu a umožňuje vypracovanie regionálnych priorít a poskytovanie strategických usmernení pri vykonávaní projektov spoločného záujmu v oblasti energetickej infraštruktúry, ktoré si vyžadujú silný konsenzus. Keďže sa realizácia projektov v oblasti veternej energie na mori uznáva ako celoeurópska priorita vo všetkých skupinách na vysokej úrovni¹⁷, veľké projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov možno označiť ako priority v pracovných postupoch týchto skupín a môžu čerpať výhody z úzkeho monitorovania a posilnenej spolupráce na rôznych politických úrovniach medzi členskými štátmi z určitého regiónu.

a) Ustanovenia smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení a porovnanie osvedčených postupov pri ich transpozícii

V smernici o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení sa stanovuje, že administratívne postupy udeľovania povolení v prípade zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov a súvisiacej sieťovej infraštruktúry nesmú presiahnuť dva roky vrátane všetkých relevantných postupov príslušných orgánov týkajúcich sa schvaľovania a vydávania osvedčení a povolení. Podobné ustanovenia týkajúce sa zjednodušenia schvaľovacích postupov pre vodíkovú infraštruktúru sa nachádzajú v navrhovanom balíku na dekarbonizáciu trhov s vodíkom a plynom¹⁸. V prípade projektov s kapacitou nižšou ako 150 kW a modernizácie existujúcich zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov nesmie administratívny postup presiahnuť jeden rok. Tieto lehoty nezahŕňajú čas na dosiahnutie súladu s environmentálnymi právnymi predpismi Únie, čo môže trvať dlhý čas, alebo dĺžku trvania súdnych konaní a v mimoriadnych okolnostiach sa môžu predĺžiť o jeden rok¹⁹.

Okrem transponovania požadovaných ustanovení do vnútroštátnych právnych predpisov niektoré členské štáty zaviedli doplnkové objasnenia, v ktorých sa stanovujú podmienky umožňujúce predĺženie lehoty, alebo poverili príslušné orgány úzkou spoluprácou s cieľom zabezpečiť dodržiavanie dohodnutých lehôt. Pokiaľ ide o predĺženie lehoty najviac o jeden ďalší rok, **Švédsko** stanovilo, že lehotu možno predĺžiť v prípade, ak sú z dôvodu nových predpisov, informácií alebo usmernení potrebné časovo náročné dodatky alebo ak je zdržanie zapríčinené vonkajšími okolnosťami, ktoré na začiatku nebolo možné predvídať. **Slovinsko** zavádza ustanovenie, v ktorom sa uvádza, že navrhovateľ projektu musí pred uplynutím stanovenej lehoty získať odôvodnené rozhodnutie, ktorým sa v mimoriadnych okolnostiach vysvetlených v rozhodnutí predlžuje postup najviac o jeden rok.

Pokiaľ ide o zabezpečenie, aby schvaľovací postup nepresiahol dohodnuté lehoty v prípadoch s účasťou viacerých orgánov, súčasťou transpozičných opatrení **Fínska** je požiadavka, aby v prípade, keď je na výstavbu, modernizáciu, pripojenie do siete a prevádzku elektrárne na obnoviteľné zdroje energie potrebné viac než jedno schválenie alebo viac postupov administratívneho schvaľovania, zodpovedné príslušné orgány musia spolupracovať s cieľom

¹⁶ Skupiny pre energetickú spoluprácu v Severnom mori, pre plán prepojenia baltského trhu s energiou, pre prepojenia v juhozápadnej Európe a pre energetickú konektivitu v strednej a juhovýchodnej Európe.

¹⁷ Viac informácií o oblastiach spolupráce, ktorými sa zaoberajú štyri skupiny na vysokej úrovni: [Skupiny na vysokej úrovni \(europa.eu\)](https://europa.eu).

¹⁸ Článok 7 ods. 3 návrhu smernice o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s obnoviteľnými plynmi a zemným plynom a s vodíkom.

¹⁹ Článok 16 ods. 4, 5 a 6 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení.

dodržať uvedené lehoty. Jednotné kontaktné miesto pre realizátorov projektu²⁰ má za úlohu v prípade potreby pomáhať príslušným orgánom pri dosahovaní zhody v súvislosti s lehotami na spracovanie v rámci ich postupov. Navyše sa v transpozičných právnych predpisoch stanovujú body, pri ktorých sa začína a končí výpočet lehoty, a jednotné kontaktné miesto je poverené monitorovaním vykonávania lehôt.

Pokiaľ ide o monitorovanie a nahlasovanie vnútroštátnych ustanovení, členské štáty musia v integrovaných národných energetických a klimatických správach o pokroku, ktoré predložia Komisii do 15. marca 2023 a potom každé dva roky, oznámiť osobitné opatrenia na splnenie požiadaviek stanovených v článkoch 15 až 17 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení na zjednodušenie, skrátenie a zvýšenie transparentnosti postupov udeľovania povolení²¹. Okrem toho koherentné celouňijné monitorovanie a posudzovanie administratívnych postupov schvaľovania projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov poskytujú Komisii, členským štátom a realizátorom projektu pohľad na trvanie jednotlivých fáz schvaľovania projektov, ich rozsahu, požiadaviek a zúčastnených orgánov, ako aj na prípadné spoločné prvky zdržaní a iných prekážok vo všetkých technológiách výroby energie z obnoviteľných zdrojov alebo vo fázach schvaľovania.

b) Ďalšie osvedčené postupy na skrátenie postupov udeľovania povolení nad rámec smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení

Trvanie súdnych konaní sa nezapočítava do lehoty stanovenej v smernici o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení, členské štáty však môžu prijať opatrenia na skrátenie konaní s dlhým trvaním v dôsledku podávania odvolaní na súd. Hoci právo na prístup k spravodlivosti je zaručené, členské štáty môžu organizovať svoj vnútroštátny jurisdikčný systém tak, aby sa zabezpečilo rýchlejšie spracovanie súdnych sporov, ako sú jednostupňové postupy pri určitých projektoch národného významu, stanovenie lehôt pre určité kroky súdneho konania v závislosti od vnútroštátnych okolností s cieľom zabrániť zbytočnému predlžovaniu odvolacích konaní alebo zavedenie ustanovení zameraných na obmedzenie zneužívania sporov. Niekoľko členských štátov už prijalo opatrenia na skrátenie trvania súdnych konaní súvisiacich s povoleniami.

Francúzsko znížilo počet možných odvolaní proti environmentálnym povoleniam projektom v oblasti veternej energie na pevnine z troch na iba dve. Od 1. decembra 2018 sa odvolania môžu podávať priamo na Odvolací správny súd a nemusia sa najprv prerokúvať pred správnymi súdmi (tento postup sa už uplatňoval v prípade projektov veternej energie na mori, a to od prijatia dekrétu v januári 2016).

Holandsko prijalo rozhodnutie, že odvolanie proti povoleniam pre projekty v oblasti veternej energie na pevnine s výkonom vyše 100 MW a projekty v oblasti solárnej fotovoltaiky s výkonom vyše 50 MW možno podať len na vyšší súd.

Niektoré členské štáty okrem zjednodušenia rámca súvisiaceho so súdnymi konaniami zaviedli aj ďalšie opatrenia, ktoré umožňujú stanovovať priority, a tým zrýchliť postupy udeľovania povolení, ako je stanovenie kategórií strategických projektov. Určité projekty národného významu sa môžu prijať prostredníctvom legislatívneho postupu na základe

²⁰ Pozri ďalšiu kapitolu o jednotnom kontaktnom mieste.

²¹ Článok 20 písm. b) bod 5 nariadenia o riadení.

osobitného právneho predpisu v súlade s článkom 2 ods. 5 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. To členským štátom umožňuje vyňať daný projekt z ustanovení súvisiacich s verejnou konzultáciou²².

Regionálna vláda Andalúzie v **Španielsku** vytvorila tzv. akceleračné útvary pre projekty považované za strategické, patriace do právomoci regionálneho úradu pre verejnú správu a vnútorné veci. Uznanie strategického významu znamená, že s vybranými projektmi sa zaobchádza prednostne, pokiaľ ide o administratívne spracovanie povolení a schválení potrebných na ich realizáciu.

Ďalším dobrým spôsobom, ako zrýchliť udeľovanie povolení, je možnosť podávať viacero žiadostí zároveň, namiesto toho, aby sa podávali postupne, a to pokiaľ ide o súvisiace projekty sietí.

Napríklad v **Rakúsku** navrhovatelia môžu podať paralelne žiadosť o viacero povolení (povolenie na výrobu elektriny, súhlas podľa postupu zákona o ochrane prírody, postup podľa leteckého zákona, povolenie podľa lesného zákona, povolenie podľa zákona o vode, povolenie podľa zákona o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, povolenie na výstavbu). Žiadosti o výber lokality a pripojenie do sústavy sa takisto môžu podávať súčasne. **Francúzsko** a **Belgicko** (Flámsko a Valónsko) zaviedli postupy „jednotného povolenia“. V prípade Flámska a Valónska sa v týchto jednotných povoleniach spájajú postupy týkajúce sa environmentálnych a komunálnych povolení v kombinácii s výnimkami pre malé projekty. V rámci francúzskeho postupu je možné uskutočniť jedno preskúmanie viacerých povolení pre projekty v oblasti veternej energie vrátane environmentálnych povolení, leteckej navigácie a vojenských koridorov vzdušného vedenia a povolenia na výrobu elektriny.

Čo sa týka **malokapacitnej výroby energie z obnoviteľných zdrojov domácnosťami alebo energetickými komunitami**, nedostatok zdrojov ešte viac zvyšuje prekážky, ktorým čelia profesionálni účastníci trhu. V **Grécku** majú energetické komunity prednosť v súvislosti s ich žiadosťami o pripojenie do siete, schvaľovaním environmentálnych podmienok a udeľovaním povolení na výrobu v porovnaní s inými žiadosťami na rovnakom území pre ten istý cyklus žiadostí. Komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov v **Portugalsku** využívajú výnimky z predbežnej kontroly/oznamovania, registrácie a prevádzkových požiadaviek, a to v závislosti od inštalovaného výkonu alebo od využívania verejných sietí na dodávku elektriny v prípade vlastnej spotreby. Podobne ani energetické komunity v **Írsku** nemusia získať územné rozhodnutie pred žiadosťou o pripojenie do sústavy a prechádzajú zjednodušeným schvaľovacím postupom²³.

Udeľovanie povolení môžu urýchliť aj včasné verejné konzultácie a vykonanie určitých štúdií v skoršej fáze postupu. Napríklad v prípade projektov spoločného záujmu sa vďaka povinnej verejnej konzultácii na začiatku postupu vydávania povolení na určenie miesta projektu zistili a vyriešili problémy súvisiace s akceptáciou zo strany verejnosti.

Posudzovania orgánov udeľujúcich povolenia v rámci environmentálnych postupov možno napokon zrýchliť stanovením konkrétnych lehôt. Ak je potrebné environmentálne

²² Nesmú sa však vynechať žiadne ďalšie fázy postupu posudzovania vplyvov na životné prostredie (najmä prístup k spravodlivosti).

²³ Návrh zákona o územnom plánovaní a rozvoji (fotovoltaické panely pre verejné budovy, školy, domovy a iné priestory) (pozmeňujúci) z roku 2021 (<https://www.oireachtas.ie/en/debates/debate/seanad/2021-06-28/18/>).

posudzovanie, členské štáty by mali stanoviť maximálnu dĺžku jednotlivých krokov postupu posudzovania vplyvov na životné prostredie²⁴ zavedením záväzných maximálnych lehôt, a to najmä pri:

- vydávaní stanoviska príslušného orgánu k rozsahu – najviac jeden mesiac,
- uzavretí posudzovania vplyvov na životné prostredie a vydaní odôvodnených záverov – najviac tri mesiace s možnosťou predĺženia o ďalšie tri mesiace,
- ukončení verejných konzultácií o správe o posudzovaní vplyvov na životné prostredie – najviac dva mesiace,
- vydaní schválenia – najviac šesť mesiacov.

Približne polovica členských štátov už stanovila konkrétne lehoty pre príslušné orgány na vydanie súhlasu pre projekty po doručení posudzovania vplyvov na životné prostredie predloženého navrhovateľom. V mnohých prípadoch tieto lehoty nepresahujú jeden či dva mesiace (**Bulharsko, Francúzsko, Taliansko, Malta, Grécko, Lotyšsko a Rumunsko**).

Ďalšie možné zjednodušenie je podmienená výnimka z povolení na výstavbu spojená s oznamovacími požiadavkami pre malokapacitné fotovoltaické systémy. V **belgickom regióne Flámsko** sú projekty v oblasti solárnej fotovoltaiky za určitých podmienok oslobodené od stavebného povolenia²⁵.

c) Zvyšovanie flexibility pri prispôsobovaní technologických špecifikácií v čase medzi podaním žiadosti o povolenie a výstavbou projektov

Dĺžka postupov udeľovania povolení alebo oneskorenia pri udeľovaní povolení môžu viesť k inštalácii suboptimálnych technológií v prípadoch, keď navrhovatelia projektov musia realizovať konkrétne technologické špecifikácie²⁶ uvedené v pôvodnej žiadosti o povolenie. V prípadoch, keď postup udeľovania povolenia trvá tak dlho, že schválené technologické riešenie zastará, realizátor projektu musí požiadať o nové povolenie alebo vykonať nové posudzovanie vplyvov na životné prostredie, aby mohol použiť najnovšiu dostupnú technológiu. Viac flexibility, t. j. poskytnutie možnosti navrhovateľom podávať žiadosť s uvedením rozsahu technologických parametrov, pomáha pri rýchlejšom zavádzaní najefektívnejších technológií bez toho, aby malo väčší vplyv na životné prostredie.

V záujme riešenia tohto problému niektoré členské štáty pri povoleniach používajú takzvaný model poľa (*box model*), ktorý navrhovateľom umožňuje, aby vo svojej žiadosti o povolenie uviedli rozsah technologických parametrov (napr. v súvislosti s výškou špičky veternej

---

²⁴ Smernicou o posudzovaní vplyvov na životné prostredie sa zavádzajú dva pevné časové rámce pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie – maximálne 90 dní na prijatie rozhodnutia o zisťovacom konaní v prípade projektov podľa prílohy II a minimálne 30 dní pre verejné konzultácie o správy o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v prípade projektov podliehajúcich takémuto posudzovaniu; ďalšie časové rámce majú určiť členské štáty.

²⁵ Na plochej streche za predpokladu, že zariadenie neprečnieva viac ako jeden meter nad odkvapmi; na šikmej streche pod podmienkou, že panely sú zabudované do povrchu šikmej strechy.

²⁶ Napríklad konkrétny model veternej turbíny alebo výkon fotovoltaického panelu.

turbíny), ktorý im poskytne flexibilitu na zavedenie modernej technológie a umožní maximalizovať efektívnosť a výrobu energie z obnoviteľných zdrojov. Napríklad **Švédsko** už umožňuje uplatňovať tento model povolení pri určitých projektoch v oblasti veternej energie. Navrhovatelia projektov musia uviesť oblasť projektu, maximálny počet turbín, maximálnu výšku špičky, vyhradené priestory v oblasti projektu a maximálnu plochu infraštruktúry. Navrhovatelia projektov môžu slobodne optimalizovať usporiadanie a zväčšiť či zmenšiť rotor a zvýšiť či znížiť výšku náboja. Navrhovatelia takisto môžu v povolení používať najnovšiu technológiu turbín na optimalizáciu usporiadania a maximalizáciu kapacity²⁷. **Rumunsko** povoľuje zmeny typu veternej turbíny po vydaní konečného stavebného povolenia, pokiaľ sú splnené kľúčové parametre (výška špičky a rotor). Navrhovatelia musia tieto zmeny len oznámiť príslušným orgánom.

3. Vnútroštatná koordinácia a zrozumiteľné a digitalizované postupy na zníženie zložitosti administratívnych schvaľovacích postupov

V jednotlivých členských štátoch musia realizátori projektov komunikovať s orgánmi verejnej správy na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni a/alebo s rôznymi útvarmi alebo ministerstvami. Niekoľko vrstiev vnútroštátnych a regionálnych právnych predpisov a postupov, ktoré si niekedy navzájom odporujú, ako aj nedostatok jasného rozdelenia právomocí medzi vnútroštátne, regionálne a/alebo miestne orgány zvyšujú zbytočnú zložitnosť a môžu viesť k oneskoreniam v rámci postupu vydávania povolení. Podľa zainteresovaných strán nie je vždy zrejmé, či je účasť určitých orgánov na administratívnom schvaľovaní postupe povinná a či je ich stanovisko záväzné. Navyše, keď sa do udeľovania povolenia zapájajú viaceré verejných subjektov, často chýba transparentnosť, pokiaľ ide o stav žiadosti týkajúcej sa projektu a fázu, v ktorej existujú prekážky. Okrem toho sa digitálne nástroje a riešenia zavádzajú v rôznych orgánoch verejnej správy nerovnomerne.

- a) *Ustanovenia smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení týkajúce sa jednotného kontaktného miesta a porovnanie osvedčených postupov pri ich transpozícii*

Podľa smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení musia členské štáty určiť jednotné kontaktné miesto na udeľovanie povolení pre výstavbu, modernizáciu a prevádzku zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a súvisiacej sieťovej infraštruktúry²⁸ podobne ako v prípade ustanovení nariadenia o TEN-E²⁹ a ako sa navrhuje v balíku na dekarbonizáciu trhov s vodíkom a plynom³⁰. Existujú aj príklady v iných odvetviach, kde zriadenie jednotných kontaktných miest skracuje čas a znižuje prácnosť pri

---

²⁷ *Speeding up renewable deployment* (Urýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie), RES – Global Renewable Energy Company (res-group.com), k dispozícii na adrese: <https://www.res-group.com/en/cop/speeding-up-renewable-deployment/>.

²⁸ Článok 16 ods. 1 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení.

²⁹ Článok 8 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 347/2013 zo 17. apríla 2013 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru.

³⁰ Článok 7 ods. 6 návrhu smernice o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s obnoviteľnými plynmi a zemným plynom a s vodíkom.

hľadání informácií najmä v súvislosti s požiadavkami na vydávanie licencií a povolení³¹. V súlade so zásadou subsidiarity smernica o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení dáva členským štátom voľnosť vybrať si najvhodnejšie vykonávacie predpisy za predpokladu, že sa žiadatelia v súvislosti s celým postupom vydávania povolení nemusia obrátiť na viac ako na jedno kontaktné miesto.

Existuje viacero možností usporiadania jednotného kontaktného miesta. Čisto administratívne jednotné kontaktné miesto usmerňuje komunikáciu medzi realizátorom projektu v oblasti elektriny z obnoviteľných zdrojov a príslušnými orgánmi zapojenými do udelenia rôznych povolení potrebných na výstavbu elektrárne a na jej pripojenie do sústavy. Uvažovať možno aj o rozšírení mandátu administratívneho kontaktného miesta a samotné kontaktné miesto možno poveriť vydaním všetkých nevyhnutných povolení. Na riešenie rôznych veľkostí projektov, technológií obnoviteľných zdrojov energie alebo administratívnych rozdelení v členskom štáte sa môže zriadiť viacero jednotných kontaktných miest, pokiaľ každý žiadateľ má jedno jednotné kontaktné miesto, na ktoré sa môže obrátiť v prípade konkrétneho projektu.

Jednotné kontaktné miesta zriaďujú aj subjekty zodpovedné za sieťovú infraštruktúru, ako sú príslušné vnútroštátne orgány v prípade projektov spoločného záujmu podľa nariadenia o TEN-E alebo národné regulačné orgány, prevádzkovatelia prenosových sústav a vnútroštátne, regionálne alebo miestne orgány pre iné druhy sietí. Úzka koordinácia a zjednotenie procesov medzi jednotnými kontaktnými miestami podľa smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi je v prípade projektov spoločného záujmu odporúčaná. Existujúce štruktúry regionálnej spolupráce, ktoré sa zaoberajú energetickou politikou, ako sú uvedené politické skupiny na vysokej úrovni, by mohli byť vhodné na preskúmanie a rozšírenie tejto úzkej koordinácie.

Pokiaľ ide o vnútroštátne ustanovenia, ktorými sa transponuje smernica o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení, členské štáty vo väčšine prípadov určili existujúcu vnútroštátnu energetickú agentúru alebo inú vykonávajúcu agentúru ako jednotné kontaktné miesto, ktorého úlohou je zjednodušiť administratívny postup podávania žiadostí o povolenie a vydávania povolení. Uvedením zoznamu všetkých orgánov, s ktorými jednotné kontaktné miesto zabezpečuje komunikáciu a koordináciu, ako aj uvedením konkrétnych právnych predpisov, ku ktorým kontaktné miesto môže poskytnúť poradenstvo, sa zvyšuje istota a transparentnosť pre realizátorov projektu.

V prípade **Dánska** bola ako kontaktné miesto určená dánska agentúra pre energetiku (DEA), ktorá poskytuje všeobecné usmernenia o administratívnom postupe vrátane potrebných krokov na účely zriaďovania a prevádzky zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov. V prípade projektov v oblasti veternej energie na mori vydáva povolenia pre projekty v dánskych pobrežných vodách a vo výhradnej hospodárskej zóne Dánska samotná dánska agentúra pre energetiku. Agentúra vypracúva a vydáva povolenia prostredníctvom

---

³¹ *From Red Tape to Smart Tape: Administrative Simplification in OECD Countries | Cutting Red Tape (Od byrokracie k inteligentnej správe: zjednodušenie správy v krajinách OECD | Znižovanie byrokracie)| OECD iLibrary https://www.oecd-ilibrary.org/governance/from-red-tape-to-smart-tape_9789264100688-en.*

iteratívneho procesu s príslušnými orgánmi a orgánom oznamuje informácie týkajúce sa projektu s cieľom zmierniť odporujúce si záujmy³².

V prípade **Švédska** je zriadením digitálneho kontaktného miesta a zodpovednosťou zaň poverená švédská agentúra pre energetiku. Prostredníctvom kontaktného miesta sa musia poskytnúť priame kontakty na orgány, ktoré sa zaoberajú daným prípadom. Vnútroštátne ustanovenia, ktorými sa transponuje smernica o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení, zahŕňajú aj zoznam orgánov, ktoré majú pomáhať kontaktnému miestu, vrátane orgánov a agentúr zodpovedných za námorné záležitosti, ochranu životného prostredia, národné dedičstvo a poľnohospodárstvo, ako aj vrátane samospráv.

Jednotné kontaktné miesto vo **Fínsku** má za úlohu poskytovať poradenstvo v oblasti postupov týkajúce sa schvaľovacích a iných administratívnych postupov týkajúcich sa zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov. Súčasťou vnútroštátnych ustanovení je aj zoznam prvkov, na ktoré sa vzťahuje povinnosť kontaktného miesta poskytovať poradenstvo, medzi ktoré patrí stanovisko obranných síl o prijateľnosti výstavby v oblasti veternej energie.

b) Ďalšie príklady osvedčených postupov na zníženie zložitosti administratívnych postupov nad rámec smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení

V prípadoch, keď rôzne orgány verejnej správy musia koordinovať svoje činnosti a vydať súhlas, absencia odpovede jedného z orgánov verejnej správy, ktorá zadržíava ďalšie kroky, by sa mohla zmierniť zavedením tichého schválenia s jasne vymedzenými podmienkami v prípadoch, keď sa podľa práva EÚ alebo vnútroštátneho práva nevyžaduje odpoveď. **Španielsko** nedávno zaviedlo tiché schválenie pre konkrétne administratívne kroky v dekréte z roku 2020 v súvislosti so samospotrebitel'skými zariadeniami a so solárnymi parkmi. Vždy, keď má viacero zúčastnených orgánov verejnej správy reagovať na vzájomné požiadavky, ale nespraví tak v lehote 30 dní, daný administratívny krok sa považuje za schválený.

Pokiaľ ide o rozsiahlejšie používanie digitálnych nástrojov a riešení počas postupov udeľovania povolení, v smernici o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení sa vyžaduje, aby žiadatelia mohli predkladať príslušné dokumenty aj v digitálnej forme³³. Okrem toho používanie elektronickej komunikácie ako náhrady za používanie papierových tlačív, ako aj používanie digitálnych komunikačných platforiem zjednocujúcich jednotlivé postupy podávania žiadostí by mohli pomôcť aj pracovníkom orgánov udeľujúcich povolenia pri spracúvaní žiadostí a pri vytváraní základu na monitorovanie a zlepšenie postupov. Tým sa navyše zvýši transparentnosť pre realizátorov projektu v súvislosti s aktuálnym stavom ich žiadosti a všetkým zapojeným orgánom sa umožní prístup k rovnakému centrálnemu záznamu o projekte.

V tejto súvislosti **Cyprus** do svojho plánu obnovy a odolnosti zahrnul reformu, ktorou sa zriaďuje digitálne jednotné kontaktné miesto na zjednodušenie udeľovania povolení pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Podľa plánu obnovy a odolnosti Cyprus požiadaval aj o technickú pomoc GR pre podporu štrukturálnych reforiem (GR REFORM) s vypracovaním metodiky potrebnej na vytvorenie jednotného kontaktného miesta. **Nemecká**

³² *Global Offshore Wind Report 2021* (Globálna správa o veternej energii na mori za rok 2021), Global Wind Energy Council, <https://gwec.net/global-offshore-wind-report-2021/>.

³³ Článok 16 ods. 2 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení.

spolková krajina Dolné Sasko zaviedla elektronický formulár žiadosti o autorizáciu pre žiadosti na ochranu proti imisiám (ELiA)³⁴, ktorý používa osem nemeckých spolkových krajín a ktorý ponúka šifrované podávanie dokumentov súvisiacich so žiadosťou. V **Holandsku** existuje online platforma pre „jednotné univerzálne povolenie pre fyzikálne aspekty“ pre veternú energiu na pevnine a pozemnú fotovoltiku. Bez ohľadu na to, či je v rámci postupu udeľovania povolení zodpovedným orgánom samospráva, provinčná samospráva alebo vnútroštátna vláda, online platforma je dostupná rovnako pre zodpovedný orgán aj pre navrhovateľa projektu. Online platformu okrem toho používajú niektoré provincie aj na účely žiadosti o environmentálne povolenie.

Jednotné informačné miesta sú takisto dôležité pre informácie o budovaní kapacít, poradenstvo a odbornú prípravu v tejto oblasti určené pre občanov a komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov. Informácie týkajúce sa vnútroštátnych aj miestnych orgánov by mohli obsahovať okrem iného informácie o procedurálnych požiadavkách na získanie licencií a povolení. Podpora sa môže poskytovať aj sieťam energetických komunít na vytvorenie týchto informačných miest.

4. Dostatočné ľudské zdroje a získavanie zručností povoľovacích subjektov

Spracovanie čoraz väčšieho počtu povolení pre projekty si vyžiada dostatočné množstvo primerane kvalifikovaných pracovníkov orgánov udeľujúcich povolenia a prevádzkovateľov sietí, ako aj pracovníkov zodpovedných za environmentálne posudzovanie a vnútroštátnych súdov zaoberajúcich sa odvolacími konaniami. Ako sa vysvetľuje v priebežnej správe k štúdiu RES Simplify a ako sa potvrdilo v rámci konzultácií, ktoré v súvislosti s touto iniciatívou uskutočnila Komisia, nízky počet pracovníkov v povoľovacích orgánoch v súčasnosti predstavuje významnú prekážku pre zavádzanie projektov v mnohých členských štátoch – buď chýba dostatočný počet pracovníkov, a/alebo pracovníkom chýba potrebná odbornosť či potrebné zručnosti na spracovanie projektových žiadostí. Podľa zistení správy, nedostatočný počet zamestnancov je údajne bežnejší vo veľkých členských štátoch, v ktorých je problém väčší na vnútroštátnej úrovni než na regionálnej úrovni, kým nedostatočná odbornosť je častejšia na trhoch, na ktorých sú určité technológie menej známe a na ktorých je menej dokončených projektov. Nedostatok odbornosti sa často vyskytuje na miestnej úrovni, na ktorej majú pracovníci menej príležitostí sa špecializovať, a/alebo súvisí s komplexnými technickými a právnyimi otázkami. Tento problém je veľmi bežný vo vidieckych oblastiach s nízkymi administratívnymi kapacitami, pre ktoré sa však navrhujú veľké projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Personálne otázky majú vplyv na iné prekážky, keďže orgány nemajú kapacitu koordinovať svoje činnosti s inými orgánmi, čím by sa umožnilo hladšie vykonávanie administratívnych postupov. To zahŕňa zavádzanie jednotných kontaktných miest, keď nedostatok pracovníkov alebo príslušnej odbornosti môže vytvárať dodatočné prekážky v administratívnych postupoch³⁵. Je preto zásadné zabezpečiť primerané zručnosti a atraktívne pracovné miesta v dotknutých odvetviach na rôznych úrovniach verejnej správy, okrem iného aj v povoľovacích orgánoch.

³⁴ [Elektronisches Genehmigungsverfahren - Version 2.7 | Nds. Gewerbeaufsicht \(niedersachsen.de\)](#).

³⁵ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre energetiku, Tallat-Kelpšaitė, J., Brückmann, R., Banasiak, J. a kol.: *Technical support for RES policy development and implementation – Simplification of Permission and Administrative Procedures for RES Installations (RES Simplify)*. Priebežná správa, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/239077>.

Cielený a anticipujúci prístup je potrebný na riešenie nedostatku pracovníkov na jednej strane a nedostatkov v zručnostiach na druhej strane. V rámci tohto prístupu a v súlade s prístupom Európskej komisie v oblasti uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti vo všetkých oblastiach³⁶, a to aj v rámci zelenej a digitálnej transformácie, by sa osobitná pozornosť mala venovať zvyšovaniu účasti žien a rovnakým príležitostiam pre všetkých na všetkých úrovniach.

Členské štáty boli vyzvané, aby v rámci svojich národných energetických a klimatických plánov poskytli informácie o celkovom plánovanom inštalovanom výkone výroby energie z obnoviteľných zdrojov medzi rokmi 2021 až 2030 vydelenom novou kapacitou a modernizovanou kapacitou (v MW), v rozdelení podľa jednotlivých technológií a sektorov. Členské štáty takisto mali určiť osobitné opatrenia na poskytovanie informácií a odbornú prípravu. Tento plánovaný inštalovaný výkon spoločne s posúdením dodatočného výkonu realizovaného pri existujúcej úrovni pracovníkov by mali nasmerovať členské štáty pri vypracovaní odhadu personálnych a rozpočtových potrieb povolovacích orgánov.

Hoci existuje málo údajov o zamestnanosti týkajúcej sa povolovacích orgánov, v **Španielsku** autonómna oblasť Aragónsko udelila v roku 2018 povolenia pre nové veterné parky na pevnine s celkovým výkonom 1 100 MW, pričom spracovaniu žiadostí o povolenia pre veterné a fotovoltické elektrárne sa plne venuje 30 zamestnancov³⁷. **Fínsko** v rámci svojho plánu obnovy a odolnosti vyčlenilo 6 miliónov EUR na dočasný nábor ľudských zdrojov na environmentálne povolenia a postupy a na spracovanie projektov v rokoch 2021 až 2023, ako aj na podporu nových energetických technológií vrátane veternej energie na mori, veľkokapacitnej výroby slnečnej energie a geotermálnej energie. Finančná podpora sa použije na personálne náklady súvisiace s vykonávaním posudzovaní vplyvov na životné prostredie, so spracovaním odvolaní proti rozhodnutiam o environmentálnych povoleniach a na podporu obcí a okresov pri zabezpečovaní územného plánovania a udeľovania stavebných povolení. **Taliansko** vytvorilo 40-člennú pracovnú skupinu, na ktorú dozerá ministerstvo pre ekologickú transformáciu a ktorá sa špecializuje na vykonávanie talianskeho národného energetického a klimatického plánu a plánu obnovy a odolnosti. Úlohou skupiny je zrýchlenie spracovania posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Každý člen pracovnej skupiny musí mať aspoň päť rokov odbornej praxe a potrebné zručnosti na posudzovanie technických, environmentálnych a krajinných aspektov projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. V **nemeckom** 18-bodovom pláne na zjednodušenie udeľovania povolení pre projekty v oblasti veternej energie na pevnine sa stanovuje, že spolkové krajiny musia zabezpečiť, aby plánovacie a schvaľovacie orgány mali pridelené dostatočné množstvo personálu a potrebné technické vybavenie na spracovanie žiadostí o povolenia. Nemecká koalíčná dohoda okrem toho obsahuje odkaz na externé projektové tímy na zmenšenie zaťaženia orgánov udeľujúcich povolenia.

Pokiaľ ide o zabezpečenie toho, aby pracovníci orgánov zodpovedných za posudzovanie povolení pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov disponovali primeranými odbornými znalosťami v právnych a technických otázkach, jedným z prvých možných krokov na riešenie súčasného nedostatku v zručnostiach by mohlo byť vytvorenie aliancie Erasmus + pre sektorovú spoluprácu v oblasti zručností medzi subjektmi verejného sektora, priemyslom, sociálnymi partnermi a inštitúciami vzdelávania a odbornej prípravy. V roku

---

³⁶ Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 [COM(2020) 152 final], k dispozícii na adrese: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_sk.

³⁷ Zdroj: WindEurope.

2021 sa uskutočnili rokovania na vysokej úrovni za okrúhlym stolom Paktu EÚ o zručnostiach, na ktorých sa stretli zainteresované strany odvetvia energie z obnoviteľných zdrojov³⁸, a to v rámci série rokovaní za okrúhlym stolom s priemyselnými ekosystémami s cieľom mobilizovať účasť zainteresovaných strán na Pakte o zručnostiach. Pakt o zručnostiach je nový model angažovanosti na riešenie nedostatkov v oblasti zručností potrebných na oživenie hospodárstva a dosiahnutie cieľov priemyselnej stratégie EÚ a zelenej a digitálnej transformácie. Je zameraný na riešenie nedostatkov v zručnostiach v celých priemyselných ekosystémoch mobilizáciou spoločností, pracovníkov, vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov, sociálnych partnerov, organizácií priemyslu, poskytovateľov odborného vzdelávania a prípravy, obchodných komôr a služieb zamestnanosti na investície do opatrení v oblasti zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie. V nadväznosti na rokovania za okrúhlym stolom je Komisia pripravená uľahčiť prípravu rozsiahleho partnerstva pre zručnosti v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na pevnine. Okrem toho sú k dispozícii relevantné možnosti financovania EÚ (napr. LIFE, fondy politiky súdržnosti, nástroje technickej pomoci). V tejto súvislosti je kľúčové aj vzájomné uznávanie diplomov, zručností a kvalifikácií v celej EÚ, ktoré je osobitne dôležité v pohraničných regiónoch EÚ³⁹.

Osobitnú pozornosť treba venovať potrebe zamerať iniciatívy súvisiace s odbornou prípravou a so zručnosťami osobitne aj na pracovníkov regionálnych a miestnych orgánov udeľujúcich povolenia, ako aj zohľadneniu osobitosti ich úloh. V tejto súvislosti sa členským štátom odporúča, aby konali a aby poskytovali dostatočné možnosti odbornej prípravy.

Koncepcia sektorovej spolupráce v oblasti zručností námorných technológií sa už vykonáva, čo znamená prácu na stratégii získavania zručností v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na mori, ako aj skúmanie potenciálu sektora stať sa stimulom digitálnej a zelenej transformácie. Vytváranie administratívnych partnerstiev by mohlo byť osobitne dôležité v sektore námornej energetiky, keďže niektoré členské štáty sú pripravené prvýkrát udeliť povolenia projektom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na mori, kým iné získali viac skúseností.

S cieľom uľahčiť výmenu informácií, znížiť zložitosť pri vykonávaní veľkokapacitných projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a zmierniť naliehavú potrebu budovania kapacít by členské štáty mohli takisto naplánovať vytvorenie dobrovoľných platforiem pre orgány udeľujúce povolenia. Tieto platformy by mohli pôsobiť ako depozitáre na výmenu znalostí, ktoré poskytujú najlepšie postupy, pričom sa zameriavajú na zvyšovanie efektívnosti alebo na identifikáciu synergií v jednotlivých procesoch v členských štátoch. Okrem toho, ako vyplýva aj zo skúseností pri projektoch v oblasti infraštruktúry, realizátori projektu by mohli čerpať výhody vyplývajúce z iniciatív na budovanie kapacít zameraných na odstránenie oneskorení v dôsledku nízkej kvality dokumentov a štúdií predkladaných orgánom udeľujúcim povolenia.

---

³⁸ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=25042&langId=en>.

³⁹ Správa Komisie, Pohraničné regióny EÚ: živé laboratória európskej integrácie [COM(2021) 393 final].

5. Lepšia identifikácia a plánovanie lokalít pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov

Dekarbonizovaný energetický systém založený prevažne na obnoviteľných zdrojoch energie si bude vo všeobecnosti vyžadovať viac priestoru než konvenčný energetický systém, pre ktorý sú typické väčšie, centralizované zariadenia na výrobu energie. Keďže Európa je z veľkej časti husto osídleným svetadielom, konflikty súvisiace s využívaním pôdy a potreba vyvážiť rôzne verejné statky a záujmy sú v Európe častým javom. Projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov sú vystavené konkurencii, pokiaľ ide o prístup k vhodným oblastiam, a obmedzeniam vo využívaní pôdy/mora, ktoré vyplývajú predovšetkým z poľnohospodárskych/rybárskych činností, námorných dopravných trás, kultúrneho dedičstva a činností spojených s obranou. S cieľom urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie v strednodobom až dlhodobom horizonte sú preto kľúčovými nástrojmi vhodne navrhnuté priestorové plánovanie a analytické štúdie uskutočniteľnosti. Ide o zásah v ranej fáze, pričom v súvislosti s nimi existuje potenciál znižovať vplyvy na životné prostredie, konflikty súvisiace s využívaním pôdy/mora a nasmerovať navrhovateľov projektov na vhodné lokality, čo zas môže zrýchliť postupy udeľovania povolení.

a) Obmedzenia využívania pôdy/mora a osvedčené postupy na uľahčenie identifikácie vhodných oblastí

Strategickejší prístup k určaniu miest pre zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie prostredníctvom priestorového plánovania poslúži sprístupneniu dostatočného priestoru na zavedenie dodatočných kapacít v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, ktoré sú potrebné na splnenie cieľov EÚ. To sa týka technológií na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov na mori aj na pevnine, ako aj odvetvia výroby tepla z obnoviteľných zdrojov. Príslušná administratívna úroveň pri týchto plánoch sa môže líšiť v závislosti od technológie – napríklad vhodné miesta pre veterné zariadenia sa budú musieť identifikovať bližšie k regionálnej úrovni, kým miesta pre malé solárne fotovoltické zariadenia sa môžu určiť na miestnej úrovni. Námorné priestorové plány sa vypracúvajú na vnútroštátnej úrovni, a to čoraz viac v spolupráci so susednými krajinami v tej istej morskej oblasti. V stratégii pre obnoviteľné zdroje energie na mori⁴⁰ sa vysvetľuje, že námorné priestorové plánovanie bolo kľúčovým pilierom na zavádzanie týchto technológií. Členské štáty musia podľa revidovaného nariadenia o TEN-E spolupracovať pri stanovovaní svojich cieľov týkajúcich sa zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov na mori do roku 2050, pričom majú v rokoch 2030 a 2040 podniknúť priebežné kroky. V oznámení REPowerEU sa členské štáty vyzývajú, aby urýchlili identifikáciu vhodných oblastí na súši a na mori pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov zodpovedajúce ich národným energetickým a klimatickým plánom a ich príspevku k dosiahnutiu revidovaného cieľa v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030. V rámci tohto mapovacieho procesu by sa mali určiť obmedzené a jasne vymedzené oblasti, ktoré sú obzvlášť vhodné na rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov (oblasti vhodné na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov), pričom by mali byť v čo najväčšej miere mimo environmentálne hodnotných oblastí a okrem iného by sa mali uprednostňovať znehodnotenú pôdnu plochu, ktoré nie sú využiteľné na poľnohospodárske účely.

⁴⁰ Stratégia EÚ na využitie potenciálu obnoviteľných zdrojov energie na mori v záujme klimaticky neutrálnej budúcnosti [COM(2020) 741 final].

V tejto súvislosti by bolo prínosné preskúmať možnosť využitia znehodnotených oblastí, ako sú staré lomy, zatvorené bane, skládky alebo staré priemyselné oblasti, parkoviská a oblasti pozdĺž dopravných koridorov, ako sú diaľnice a železničné trate. V niektorých prípadoch rozvoj opustených priemyselných pozemkov na účely výroby energie z obnoviteľných zdrojov môže ponúkať dodatočné výhody, ako je blízkosť k mestským oblastiam a cestným sieťam a pripojenia do sústavy. Na druhej strane bude potrebné vyriešiť súvisiace problémy, ako je kontaminácia, nevyriešené otázky vlastníctva alebo nedostatok stimulov na obnovu opustených priemyselných pozemkov.

Predovšetkým v tejto súvislosti so spravodlivou transformáciou by sa uhoľné bane nachádzajúce sa v transformujúcich sa uhoľných regiónoch mohli stať prítlačivými miestami na premenu na miesta na výrobu veternej a solárnej fotovoltaickej energie, či dokonca na výrobu geotermálnej energie alebo vodíka, a to v závislosti od lokality a priemyselného ekosystému v okolí. Všeobecnejšie majú uhoľné regióny veľký potenciál na zavedenie obnoviteľných zdrojov energie, ktorý sa odhaduje približne na 1,4 GW veternej energie a 2,7 GW slnecnej energie⁴¹. Ďalšou výhodou bývalých miest ťažby fosílnych palív je to, že často majú dobré pripojenie do sústavy a dostupnú pracovnú silu na mieste. Príklady sa nachádzajú v **Španielsku**, **Grécku** alebo **Maďarsku** a **Nemecku** skúma spôsoby využitia plávajúcich fotovoltaických elektrární na jazerách, ktoré sú výsledkom opatrení regenerácie bývalých oblastí ťažby hnedého uhlia.

Smernica o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení doteraz neobsahuje osobitné požiadavky na výber lokality alebo na vymedzenie prioritných oblastí na rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov. Napriek tomu **Taliansko** vo vnútroštátnych právnych predpisoch, ktorými sa transponuje článok 15 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení, stanovilo platné predpisy na identifikáciu oblastí vhodných na inštaláciu energie z obnoviteľných zdrojov. Celkový výkon, ktorý sa môže inštalovať v určených oblastiach, sa musí rovnať aspoň výkonu, ktorý bol v národnom energetickom a klimatickom pláne určený ako nevyhnutný na dosiahnutie cieľov týkajúcich sa rozvoja energie z obnoviteľných zdrojov. V týchto predpisoch sa takisto stanovuje, že pri identifikácii oblastí vhodných pre energiu z obnoviteľných zdrojov sa musí zohľadniť vplyv na životné prostredie, kultúrne dedičstvo, krajinu, ako aj iné dôležité aspekty, ako je dostupnosť zdrojov a sieťovej infraštruktúry.

Koordinácia medzi rôznymi úrovňami verejnej správy je kľúčová predovšetkým vo federatívnych štátoch alebo v krajinách s autonómnymi regiónmi. V **Nemecku** spolkové krajiny musia spolkovú vládu informovať o stave energie z obnoviteľných zdrojov, a to aj o povolených zariadeniach na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, pokroku modernizácie, ploche územia, ktorá je k dispozícii na ďalšie zavádzanie veternej energie podľa regionálnych a mestských územných plánov. V koalícnej dohode sa stanovuje, že dve percentá plochy územia sa majú vyhradiť na veternú energiu na pevnine. V spolkových krajinách Hesensko a Šlezvicko-Holštajnsko už túto požiadavku úspešne realizovali.

Identifikáciu vhodnej pôdy (napr. uvedenie potenciálu podľa technológie⁴², vyhradené oblasti, znehodnotená pôda nepoužiteľná na poľnohospodárstvo, dostupnosť sietí, existujúce projekty a údaje/štúdie, predbežné environmentálne posúdenia) môžu okrem podporného rámca

---

⁴¹ *Clean energy technologies in coal regions* (Technológie čistej energie v uhoľných regiónoch), Kapetaki, Z., editor, Luxemburg, 2020, doi:10.2760/384605.

⁴² Pozri napríklad nástroj REZoning dostupný na adrese: <https://rezoning.energydata.info/>.

priestorového plánovania uľahčiť aj digitálne nástroje, ako je geografický informačný systém (GIS), online databázy a katastre. Na úrovni Únie na vizuálne znázornenie niektorých z týchto údajov slúži nástroj Geografické laboratórium pre energetiku a priemysel (ďalej len „EIGL“)⁴³. Komisia práve dokončila začlenenie súborov údajov do nástroja EIGL, ktorý môže členským štátom poslúžiť na identifikovanie vhodných oblastí pre projekty v oblasti veternej a slnečnej energie. Hoci príslušné súbory údajov závisia od posudzovaného obnoviteľného zdroja energie, tieto súbory údajov už boli začlenené do nástroja EIGL: lokality sústavy Natura 2000, vnútroštátne určené oblasti, kľúčové oblasti biodiverzity a významné vtáče územia a pôdne údaje⁴⁴.

Hoci začlenenie týchto súborov údajov do nástroja mapovania nepredstavuje žiadne prekážky či obmedzenia pri zavádzaní infraštruktúr energie z obnoviteľných zdrojov v súlade s príslušnými právnymi predpismi, uľahčuje sa ním ich zavádzanie a zároveň sa ním minimalizujú konflikty. Nástroj mapovania má teda slúžiť ako nástroj na podporu a posilnenie rozhodnutí v oblasti plánovania zo strany vnútroštátnych a regionálnych orgánov, ktoré by inak nemuseli mať bezprostredný prístup k úplnému rozsahu dostupných údajov, pričom má osobitný prínos pre projekty s pravdepodobným cezhraničným dosahom. To by zas malo usmerniť a podporiť investičné rozhodnutia hospodárskych subjektov na základe predvídateľnosti a prehľadnosti. Komisia má v úmysle ďalej rozvíjať tento nástroj mapovania začlenením ďalších súborov údajov a prepojením s nástrojmi digitálneho priestorového plánovania členských štátov.

Dánska online platforma Dánsky environmentálny portál⁴⁵ je spoločné verejné partnerstvo vlastnená štátom, obcami a regiónmi. Portál, ktorý sa vzťahuje na celú krajinu, zahŕňa údaje o životnom prostredí, vode, prírode a využívaní pôdy pre konkrétnu oblasť. Umožňuje orgánom aktualizovať a pristupovať k údajom rôznych územných jednotiek, sektorov a zemepisných oblastí. Občania a odborníci môžu takisto používať portál na prístup k údajom o jednotlivých obmedzeniach o využívaní pôdy týkajúcich sa napr. ochrany prírody, zachovania, výstavby vedenia a plánovania v konkrétnych oblastiach⁴⁶. Portál otvorených údajov **Chorvátskej republiky** je platforma pre údaje používaná na zber, triedenie a distribúciu otvorených údajov vytvorených verejným sektorom vrátane geolokačných, meteorologických a environmentálnych údajov. V **Poľsku** Komisia podporuje vývoj databázy bývalých a súčasných uhoľných banských lokalít prepojenej s geografickým informačným systémom, ktorej cieľom je určenie možného opätovného využitia lokalít, a to aj na zavedenie riešení v oblasti čistej energie. Komisia podporila podobný projekt aj v **Grécku**. V regióne Brusel v **Belgicku** môžu občania overovať, či sú ich strechy vhodné na výrobu fotovoltaickej energie⁴⁷. V záujme zjednodušenia udeľovania licencií a povolení pre malokapacitné tepelné čerpadlá na získavanie geotermálnej energie už niektoré regióny v **Rakúsku**, **Francúzsku**, **Nemecku** a **Taliansku** využívajú semaforové systémy s tromi zónami založené na geologických prieskumoch na označenie zón, v ktorých sa vyžaduje jednoduché oznámenie, zón, v ktorých sa vyžaduje povolenie, a zón, v ktorých je hĺbenie vrtov zakázané.

⁴³ <https://ec.europa.eu/energy-industry-geography-lab>.

⁴⁴ K dispozícii je aj vysvetľujúca poznámka týkajúca sa obmedzení použitia údajov, medzier v poznatkoch, ako aj spôsobu využitia jednotlivých vrstiev (napr. vysvetlenie, že projekty v oblasti veternej a slnečnej energie sa môžu nachádzať v lokalitách sústavy Natura 2000 za predpokladu, že budú dodržané ustanovenia smernice o biotopoch).

⁴⁵ <https://miljoportal.dk>.

⁴⁶ Jedinou neistotou, ktorá v tejto súvislosti ostáva, sú možné archeologické nálezy.

⁴⁷ https://geodata.environment.brussels/client/solar/?_ga=2.96364508.1780876011.1647281973-1886784996.1647281973.

b) *Mnohostranné využívanie priestoru*

Ďalším spôsobom riešenia prekážok týkajúcich sa využívania pôdy/mora je uľahčenie multifunkčného využívania priestoru. Tento prístup v rámci námorného priestorového plánovania môže podporiť koexistenciu energetickej infraštruktúry s lodnými trasami a prispieť k ochrane morských ekosystémov. Priestor, ktorý je k dispozícii na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, možno optimalizovať ďalšími prístupmi, ako je agrofotovoltaika alebo plávajúce solárne zariadenia. Odstránenie obmedzení vo vnútroštátnych právnych predpisoch, ktorými sa zakazuje multifunkčné využívanie priestoru, alebo vytvorenie osobitného rámca pre multifunkčné využívanie by mohli umožniť vznik ďalších projektov. Na podporu nových projektov multifunkčného využívania priestoru budú takisto potrebné inovácie v oblasti udeľovania povolení, čo je obvyčajne značne sektorový proces.

Uvedený nástroj mapovania EIGL už obsahuje aj súbor údajov o existujúcich čistiarňach odpadových vôd, v ktorých by sa mohli umiestniť projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a ktoré sa budú ďalej rozvíjať, aby uľahčili multifunkčné využívanie priestoru.

Niekoľko členských štátov (vrátane **Nemecka, Talianska, Francúzska, Španielska a Poľska**) zvažuje usmernenia pre iniciatívy v oblasti agrofotovoltiky, čo je postup, v ktorom sa kombinuje poľnohospodárstvo a výroba solárnej alebo fotovoltickej energie a ktorý sa v posledných rokoch začal rozširovať. Dvojaké využívanie priestoru prostredníctvom agrofotovoltiky môže pomôcť pri získavaní akceptácie zo strany verejnosti a poľnohospodári a vidiecke spoločensvá z neho môžu mať priamy prínos. Z vedeckého výskumu vyplýva, že tieto prístupy môžu mať aj súvisiace prínosy, ako je lepšie zadržiavanie vody v suchých oblastiach a celkovo vyššia produktivita⁴⁸. Konsenzus vo vymedzeniach pojmov a kritériách vplyvu bude prospešný na vnútroštátnej a regionálnej úrovni. Tento konsenzus otvorí cestu k tomu, aby sa v územných plánoch mohla systematickejšie využívať agrofotovoltaika a aby sa predišlo negatívnym účinkom na poľnohospodárov.

Podobná prax sa objavuje v námornom priestore. **Belgicko** vo svojom námornom priestorovom pláne určilo miesta na súbežnú realizáciu činností, t. j. činností v oblasti výroby potravín (rybolov, akvakultúra) a energie z obnoviteľných zdrojov na mori, čím už v štádiu návrhu podporuje synergie a mnohostranné využívanie. Multifunkčné využívanie sa môže rozvíjať aj pridaním nových činností k existujúcim⁴⁹. Možné je aj skombinovanie morských hospodárskych činností s ochranou prírody (napr. v rámci lokalít sústavy Natura 2000) alebo s obnovou.

---

⁴⁸ Barron-Gafford, G. A., Pavao-Zuckerman, M. A., Minor, R. L. a kol.: *Agrivoltaics provide mutual benefits across the food–energy–water nexus in drylands* (Agrofotovoltaika poskytuje v suchých oblastiach vzájomné výhody vo vzťahu potrava – energia – voda). *Nature Sustainability* 2, s. 848 – 855 (2019). <https://doi.org/10.1038/s41893-019-0364-5>; Hassanpour Adeg, E., Selker, J. S., Higgins, C. W. (2018): *Remarkable agrivoltaic influence on soil moisture, micrometeorology and water-use efficiency* (Významný vplyv agrofotovoltiky na vlhkosť pôdy, mikrometeorológiu a efektívne využívanie vody). *PLoS ONE* 13(11): e0203256. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0203256>.

⁴⁹ Napríklad, ako v rámci projektu EDULIS (2017 – 2019), infraštruktúra veterných parkov na mori sa môže použiť na vytvorenie akvakultúry, ako je chov slávkov. Podrobnejšie informácie sa nachádzajú v dokumente *Best Practice Guidance in Multi-Use Issues and Licensing Procedures* (Usmernenia k najlepším postupom v otázkach týkajúcich sa multifunkčného využívania a postupov udeľovania povolení), jún 2021, <https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/msp-resources/ec-msp-studies>.

c) Akceptácia komunitou a zapojenie komunity

Na centrálnej úrovni vymedzené ciele zavádzania alebo využívania priestoru môžu byť dôležité v závislosti od vnútroštátnych súvislostí, keďže obce často zvyknú vnímať rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov z miestnej perspektívy a nie vždy zohľadňujú celoštátne ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Na druhej strane by sa rozvoj obnoviteľných zdrojov energie mal prijať na miestnej úrovni a nemal by sa vnímať ako niečo, čo bolo miestnym komunitám nariadené na ich úkor. Včasné zapojenie verejnosti do vymedzenia regionálnych alebo miestnych priestorových plánov je preto kľúčové⁵⁰ a rovnako sú kľúčové opatrenia, ktoré miestnym komunitám umožňujú využívať zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov v ich blízkosti, a to aj zo širšieho hľadiska sociálne spravodlivej zelenej transformácie. To možno dosiahnuť prostredníctvom energetických komunit⁵¹, nižších nákladov na elektrinu alebo programov finančnej účasti (spoluvlastníctvo alebo súvisiace prínosy) alebo plánov priemyselného rozvoja regiónu.

Organizácia takýchto programov môže mať rôzne formy, napr. financovanie z vnútroštátnych či regionálnych zdrojov vyčlenené pre miestne orgány na poskytnutie území a zdrojov, priame platby osobitného poplatku alebo dane prevádzkovateľmi zariadení miestnym orgánom alebo dobrovoľné platby prevádzkovateľov zariadení regionálnemu združeniu s cieľom zlepšiť miestnu situáciu. Tieto platby by mali byť viazané na konkrétne účely, aby sa zvýšil spoločenský prínos pre občanov, ako sú sociálne služby (napr. materská škola, zdravotníctvo) alebo infraštruktúra (napr. ulice alebo verejná doprava). Prostredníctvom jasného regulačného rámca sa predíde individuálnym rokovaniám, ktoré by mohli viesť k nevyváženým výsledkom a mohli by predstavovať vyššie riziko verejných pochybení.

Medzi príklady programov zavedených na vnútroštátnej úrovni patrí „systém zeleného financovania“ v **Dánsku** pre obce, v ktorých sa nachádzajú projekty v oblasti veternej energie, systém dotácií pre obce v **Luxembursku** alebo miera minimálnej účasti miestneho obyvateľstva stanovená v rôznych regionálnych energetických stratégiách v **Holandsku**. Zákon o zmene klímy Baleárskych ostrovov (**Španielsko**) obsahuje osobitné ustanovenie, že všetky projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov s výkonom nad 5 MW musia umožniť aspoň 20 % investícií pre miestne obyvateľstvo. Ďalšou možnosťou na posilnenie miestnej hospodárskej účasti sú možnosti investovania do podielov projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, ako sa podporuje napríklad v rámci „značky hromadné financovanie zeleného rastu“ (Green growth crowdfunding label) vo **Francúzsku**⁵². Tieto prístupy hromadného financovania, ako aj určité ďalšie programy finančnej účasti sú však prínosom len pre občanov, ktorí môžu investovať do projektov (spoluvlastníctvo s účasťou na riadení alebo bez nej).

Komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov predstavujú veľmi silný nástroj na zvýšenie aktívnej účasti a posilnenie prínosov pre miestne obyvateľstvo pri energetickej transformácii. Môžu takisto pomôcť pri riešení energetickej chudoby. V **Grécku** sa vo

⁵⁰ Verejnou účasťou na úrovni projektu, ak bola navrhnutá dobre, sa môže takisto zvýšiť akceptovateľnosť projektu, je však účinnejšia, ak sa spojí s verejnou účasťou v skoršej fáze plánovania.

⁵¹ Komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov vymedzené v smernici o energii z obnoviteľných zdrojov, občianske energetické spoločenstvá vymedzené v smernici o trhu s elektrinou alebo iné druhy komunitnej energie.

⁵² <https://www.ecologie.gouv.fr/label-financement-participatif>.

vymedzení energetických komunit stanovuje, že komunity sa aktívne zapájajú do znižovania energetickej chudoby a podpory výroby energie, jej uskladnenia a energetickej nezávislosti na ostrovoch. Na tento účel sú zraniteľní odberatelia a občania, ktorí žijú pod hranicou chudoby, takisto oprávnení na virtuálne čisté meranie (net metering) a môžu využívať energiu vyrobenú komunitou aj bez toho, aby boli jej súčasťou (pokiaľ sa nachádzajú blízko). V **Belgicku** spoločnosti sociálneho bývania vytvorili inovatívny obchodný model, v rámci ktorého investujú do fotovoltických panelov umiestnených na strechách budov sociálneho bývania a náklady na používanie fotovoltických zariadení a vyrobená elektrina sú započítané v nájomnom. Náklady na nájomné sú vďaka značnému rozsahu projektu nižšie ako súčasné ceny elektriny⁵³.

Významnú úlohu v pohraničných regiónoch EÚ môžu zohrávať cezhraničné energetické komunity⁵⁴. Priekopníkom je už projekt *SEREH – The Smart Energy Region of Emmen-Haren* (Energeticky inteligentný región Emmen-Haren)⁵⁵ v rámci programu Interreg v oblasti cezhraničnej spolupráce medzi **Nemeckom a Holandskom**. V rámci projektu sa rozvíja decentralizovaný cezhraničný trh s elektrinou a energiou a ostatné pohraničné regióny budú môcť stavať na jeho zisteniach a odporúčaniach.

Pokiaľ ide o zapojenie komunit do energetickej transformácie, **írsky** prevádzkovateľ prenosovej sústavy EirGrid, organizácia Priatelia Zeme a iniciatíva pre rozvoj elektrizačných sústav na prenos energie z obnoviteľných zdrojov (Renewables Grid Initiative) v roku 2021 spustili spoločný trojročný projekt⁵⁶ na zapojenie komunit do dialógu o výzvach a príležitostiach spojených energetickou transformáciou v Írsku.

Blízkosť veterných turbín k obydliam je v niektorých prípadoch takisto dôvodom odporu verejnosti proti projektom. V týchto prípadoch občania vyjadrujú obavy spojené s rušením, ktoré zažívajú, ako je hluk a vizuálny vplyv.

Predpisy týkajúce sa vzdialenosti medzi veternými turbínami a obydliami sa v jednotlivých členských štátoch líšia⁵⁷ – v niektorých prípadoch vzdialenosť odstavu závisí od regiónu alebo obce alebo od hustoty obyvateľstva v oblasti, kde sa nachádzajú turbíny. V iných prípadoch sa odstup určuje na základe výšky špičky turbíny a priemeru rotora.

Veľmi veľký odstup môže predstavovať len nepodstatný dodatočný prínos z hľadiska zníženia hluku a zároveň môže viesť k zvýšeniu nákladov spojených s obslužnými komunikáciami a podpornou infraštruktúrou a k zvýšeniu vzdialenosti miesta výroby elektriny od jej spotreby⁵⁸. Reštriktívne predpisy v tejto súvislosti môžu mať takisto za následok

---

⁵³ <https://aster.vlaanderen.nl/english-summary>.

⁵⁴ V smernici o trhu s elektrinou a smernici o energii z obnoviteľných zdrojov sa stanovujú podmienky, za ktorých majú členské štáty začleniť možnosti cezhraničného vykonávania aktivít energetických komunit do svojich vnútroštátnych transpozícií.

⁵⁵ <https://sereh.eu/en/sereh/>.

⁵⁶ <https://renewables-grid.eu/activities/ird/our-energy-future.html>.

⁵⁷ Archív publikácií JRC – Wind potentials for EU and neighbouring countries: Input datasets for the JRC-EU-TIMES Model (europa.eu) (Potenciál veternej energie v EÚ a susedných krajinách: vstupné súbory údajov pre model JRC-EU-TIMES).

⁵⁸ *Is setback distance the best criteria for siting wind turbines under crowded conditions? An empirical analysis* (Predstavuje odstup najlepšie kritérium na umiestnenie veterných turbín v podmienkach hustého osídlenia? Empirická analýza), Energy Policy 155 (2021) 112346. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112346>.

nedostupnosť veľkých plôch pôdy pre projekty a/alebo môžu viesť k zníženiu možnosti modernizovať existujúce veterné parky najmodernejšími technológiami. V dôsledku toho navrhovatelia niekedy musia inštalovať zastarané vybavenie v podobe menších a menej efektívnych veterných turbín, aby vyhovelí požiadavkám na vzdialenosť. Navrhovatelia projektov sa takisto môžu rozhodnúť, že predĺžia životnosť namiesto modernizácie existujúcich lokalít.

Pravidlá týkajúce sa vzdialenosti od obydí by mali byť založené na faktoch a dôkazoch, t. j. v súvislosti s rušením v dôsledku hluku a vizuálnym rušením, a mali by sa stanoviť ako nevyhnutné minimum⁵⁹. Pri stanovovaní pravidiel musia členské štáty vyvažovať potrebu minimalizovať negatívne účinky veterných turbín a maximalizovať dostupnosť pozemkov na realizáciu projektov, pričom by sa mali zohľadniť aj iné obmedzenia priestorového plánovania. Okrem toho jasné a transparentné informácie o obmedzeniach, pokiaľ ide o vzdialenosť od obydí, sú potrebné na zabezpečenie investičnej istoty pre navrhovateľov projektov.

d) Environmentálne hľadiská

Medzi najbežnejšie problémy súvisiace s výberom lokality, ktorým čelia navrhovatelia projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, patrí dĺžka a zložitosť postupov na dodržanie environmentálnych právnych predpisov, ako aj konflikty s environmentálnymi záujmovými skupinami alebo občanmi. Povolenia a súvisiace posúdenia vplyvu predstavujú nástroj na vyváženie rôznych spoločenských záujmov, ale v dôsledku toho sú aj náchylné na zanášanie vysokej miery zložitosti a problémov do správy a na súdoch. Ak je potrebné posúdiť a vyvážiť jednotlivé spoločenské záujmy, proces zvažovania a rozhodovania nevyhnutne zaberie čas. Je preto nevyhnutné od samého začiatku začleniť environmentálne hľadiská do procesov plánovania energie z obnoviteľných zdrojov. Vďaka tomu bude možné identifikovať pravdepodobné závažné účinky na životné prostredie a predpokladané opatrenia, ktorých cieľom je čo najviac zabrániť týmto účinkom, zmierniť ich alebo ich kompenzovať. Okrem toho členské štáty majú možnosti, ktoré im umožňujú zjednodušiť postupy na zabezpečenie súladu s environmentálnymi právnymi predpismi a na uľahčenie výberu vhodných lokalít realizátormi. Vďaka tomu sa znížia aj prípadné konflikty s environmentálnymi skupinami a jednotlivcami, ale aj so subjektmi verejného sektora na rôznych úrovniach. Tieto konflikty sa týkajú najmä veternej energie, geotermálnej energie a vodnej energie, ale aj veľkokapacitných solárnych fotovoltických zariadení⁶⁰. Hoci je prístup k spravodlivosti základné právo, mechanizmy alternatívneho riešenia sporov a mediácia môžu viesť k rýchlejšiemu riešeniu týchto konfliktov.

i) Požiadavky vyplývajúce z environmentálnych právnych predpisov EÚ a spôsoby na zjednodušenie dodržiavania súladu

Právo EÚ môže viesť k požiadavke, aby sa v prípade jedného projektu uskutočnilo niekoľko **environmentálnych posúdení**. Osobitné dodatočné požiadavky v rámci postupov udeľovania

⁵⁹ Vo väčšine členských štátov sa uplatňujú pravidlá minimálnej vzdialenosti 500 m – 1 000 m.

⁶⁰ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre energetiku, Tallat-Kelpšaitė, J., Brückmann, R., Banasiak, J. a kol.: *Technical support for RES policy development and implementation – Simplification of Permission and Administrative Procedures for RES Installations (RES Simplify)*. Priebežná správa, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/239077>.

povolení sa často zavádzajú na vnútroštátnej úrovni (napr. v súvislosti s majetkovými otázkami, územným plánovaním alebo kultúrnym dedičstvom). Veľký počet právnych požiadaviek a súbežných posúdení pre jeden projekt môže spôsobiť náklady súvisiace s administratívou a vykonávaním a k zdržaniam, nezrovnalostiam a administratívnej neistote pri ich uplatňovaní. V článku 2 smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie⁶¹ sa výslovne ustanovuje, že posudzovanie vplyvov na životné prostredie sa môže začať do iných postupov. To ponúka veľký potenciál na zjednodušenie udeľovania environmentálnych povolení, keď sa vyžaduje viacero environmentálnych posudzovaní vyplývajúcich z niekoľkých smerníc (smernica o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, smernica o strategickom environmentálnom hodnotení, smernica o biotopoch a smernica o vtáctve, smernice o priemyselných emisiách, rámcové smernice o vode, smernice Seveso atď.) a keď je do udeľovania povolení zapojených viacero orgánov. V rámci prístupu **jednotného kontaktného miesta** sa uvedené posúdenia a ich súhlas môžu pripravovať samostatne, ale koordinovaným spôsobom. Môžu sa aj spájať ako súčasť jednotného procesu⁶².

K bezproblémovému zavádzaniu projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov by mohlo prispieť aj transparentné a strategické plánovanie⁶³. Pokiaľ ide o environmentálne povolenia, členské štáty by mohli zvýšiť právnu istotu a transparentnosť systematickým uplatňovaním smernice o strategickom environmentálnom hodnotení (SEA)⁶⁴ na plánovacie dokumenty týkajúce sa udeľovania povolení pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Strategické environmentálne hodnotenie umožňuje strategicky plánovať realizáciu projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov s väčšou istotou a zároveň zohľadniť environmentálne povinnosti. V náležitých prípadoch sa vnútroštátne orgány a navrhovatelia projektov môžu opierať o výsledky strategického environmentálneho hodnotenia a zohľadniť ich v následnej realizácii projektov, najmä v prípade určenia primeraných alternatív v kontexte cieľov v oblasti ochrany a zachovania prírody. Vďaka tomu môžu členské štáty využívať energetický potenciál rôznych obnoviteľných zdrojov energie a zároveň zmierňovať negatívne vplyvy energetických projektov na životné prostredie. Podporuje sa tým integrovanejší a efektívnejší prístup k územnému plánovaniu, v rámci ktorého sa otázky životného prostredia zohľadnia v raných fázach procesu plánovania a na oveľa strategickejšej úrovni. To sa prejaví aj v poklese počtu nezlučiteľností na úrovni jednotlivých projektov, pokiaľ ide o ich vecnú podstatu, ako aj o prijatie verejnosťou.

Komisia nedávno prijala revidované metodické usmernenia k článku 6 ods. 3 a 4 smernice o biotopoch, t. j. o primeranom posúdení plánov a projektov na území lokalít sústavy Natura 2000⁶⁵. Tieto usmernenia spoločne so sektorovými usmerneniami k veternej energii⁶⁶,

---

⁶¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. EÚ L 26, 28.1.2012, s. 1 – 21), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/52/EÚ zo 16. apríla 2014 (Ú. v. EÚ L 124, 25.4.2014, s. 1).

⁶² Čo sa týka smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a smerníc na ochranu prírody, prístup jednotného kontaktného miesta sa vyžaduje v rámci smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (s tým, že členské štáty majú priestor na voľné uváženie).

⁶³ Ako sa zdôrazňuje aj v oznámení Komisie Stratégia EÚ na využitie potenciálu obnoviteľných zdrojov energie na mori v záujme klimaticky neutrálnej budúcnosti [COM(2020) 741 final].

⁶⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (Ú. v. ES L 197, 21.7.2001, s. 30).

⁶⁵ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/pdf/methodological-guidance_2021-10/SK.pdf.

⁶⁶ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/wind_farms_sk.pdf.

prenosu energie⁶⁷ a vodnej energii⁶⁸ obsahujú množstvo praktických príkladov, ako možno uľahčiť schvaľovanie projektov bez toho, aby boli ohrozené potreby ochrany prírody, okrem iného prostredníctvom strategického (priestorového) plánovania, využívania spoľahlivých environmentálnych údajov a vhodných zmiernujúcich opatrení. Usmernenia⁶⁹ boli vypracované aj podľa rámcovej smernice o vode a objasňujú sa v nich najmä možnosti na zjednodušenie postupov posudzovania vplyvov na životné prostredie, identifikujú sa lepšie alternatívne environmentálne opatrenia, odôvodňuje existencia prevažujúceho verejného záujmu a identifikujú sa vhodné zmiernujúce opatrenia.

Projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov nepodliehajú automaticky povinnému posudzovaniu vplyvov na životné prostredie a členské štáty by v tejto súvislosti mali stanoviť jasné limitné hodnoty v rámci flexibility, ktorú poskytuje smernica o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Napríklad na **Slovensku** sa ustanovenia zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie uplatňujú výhradne na fotovoltické elektrárne s výkonom nad 5 MW. V prípade elektrární s výkonom od 5 MW do 50 MW nasleduje zisťovacie konanie. V prípade fotovoltických elektrární s inštalovaným výkonom 50 MW a viac sa uplatňuje povinné hodnotenie.

Jasné a transparentné kritériá environmentálneho posudzovania oznámené navrhovateľom projektov na začiatku procesu predstavujú ďalší spôsob na zrýchlenie postupov. Podľa smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie navrhovateľ môže požiadať príslušný orgán o určenie rozsahu hodnotenia, v ktorom sa identifikuje obsah a rozsah posúdenia a stanovujú informácie, ktoré sa majú uviesť v správe o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Vo viacerých členských štátoch sú takéto určenia rozsahu hodnotenia povinné (**Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Luxembursko, Rumunsko**). Zo skúseností v praxi vyplýva, že objasnením rozsahu a úrovne podrobností informácií o životnom prostredí v ranej fáze sa predíde mnohým diskusiám a novým žiadosťami medzi navrhovateľom a príslušnými orgánmi neskôr a zrýchli sa schvaľovanie projektov.

V záujme uľahčenia používania existujúcich prvkov flexibility v environmentálnych právnych predpisoch EÚ by členské štáty vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch mali objasniť, že plánovanie, výstavba a prevádzka zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, ich pripojenie do siete a samotná sieť sa budú považovať za projekty, pri ktorých **prevažuje verejný záujem** a záujem verejnej bezpečnosti, s ohľadom na legislatívny návrh, ktorým sa menia a posilňujú ustanovenia smernice (EÚ) 2018/2001 súvisiace s administratívnymi postupmi. Ako také by takéto projekty mali mať nárok na najpriaznivejší dostupný postup v rámci ich postupov plánovania a udeľovania povolení.

Pojem „naliehavé dôvody vyššieho verejného záujmu“ sa uvádza v niekoľkých environmentálnych právnych predpisoch.

---

⁶⁷ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/pdf/guidance_on_energy_transmission_infrastructure_and_eu_nature_legislation_sk.pdf.

⁶⁸ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/hydro_final_june_2018_sk.pdf.

⁶⁹ *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive and the Floods Directive, Guidance Document No. 36: Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7)* (Spoločná stratégia vykonávania rámcovej smernice o vode a smernice o povodniach: Výnimky z environmentálnych cieľov podľa článku 4 ods. 7) https://circabc.europa.eu/sd/a/e0352ec3-9f3b-4d91-bdbb-939185be3e89/CIS_Guidance_Article_4_7_FINAL.PDF.

Podľa článku 6 ods. 4 smernice o biotopoch tento pojem znamená, že príslušné vnútroštátne orgány musia podmieniť súhlas s predmetnými plánmi a projektmi tým, že pri vyvažovaní záujmov medzi cieľmi ochrany lokality sústavy Natura 2000 ovplyvnenej týmito iniciatívami a naliehavými dôvodmi prevážia naliehavé dôvody. Na tento účel je potrebné individuálne posudzovanie.

Členské štáty by mali stanoviť jasné a jednoduché postupy na uskutočnenie zisťovacieho konania v prípade projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov z hľadiska posudzovania toho, či by mohli mať závažný negatívny vplyv na lokality sústavy Natura 2000, či už samostatne, alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi. Zakaždým, keď príslušné orgány nemôžu vylúčiť závažné vplyvy, malo by sa podľa článku 6 ods. 3 smernice o biotopoch uskutočniť primerané posúdenie.

Zisťovacie konanie a primerané posúdenie by sa mali vykonávať s ohľadom na ciele ochrany danej lokality. Členské štáty by na tento účel a bez zbytočného odkladu mali stanoviť ciele ochrany špecifické pre danú lokalitu pre všetky lokality sústavy Natura 2000. To im umožní riadne a pohotovo posúdiť pravdepodobnosť vplyvov na lokality sústavy Natura 2000 počas fázy zisťovacieho konania a samotné vplyvy počas primeraného posudzovania. Zrozumiteľnosť v súvislosti s pravdepodobnosťou vplyvov a so samotnými vplyvmi na lokality sústavy Natura 2000 je v záujme realizátorov projektov a orgánov členských štátov, keďže je rozhodujúca pre rýchle ukončenie schvaľovacieho postupu s požadovanou právnou istotou.

Členské štáty by mali rýchlo uzavrieť schvaľovací postup udelením povolenia všetkým projektom, pri ktorých je pravdepodobné, že nebudú mať závažný vplyv na lokality sústavy Natura 2000, a to z hľadiska ich cieľov ochrany špecifických pre danú lokalitu, či už samostatne, alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi.

Členské štáty by takisto mali rýchlo uzavrieť schvaľovací postup udelením povolenia všetkým projektom, ktoré boli vyhodnotené ako projekty, ktoré nemajú vplyv na integritu lokalít sústavy Natura 2000, a to z hľadiska ich cieľov ochrany špecifických pre danú lokalitu, či už samostatne, alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi. Členské štáty by teda mali zabezpečiť, aby projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov zahŕňali zmierňujúce opatrenia s cieľom účinne zabrániť negatívnym vplyvom na chránené biotopy a druhy v lokalitách sústavy Natura 2000 alebo tieto negatívne vplyvy zmierniť.

Projekt v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov s vplyvom na integritu lokality sústavy Natura 2000 možno povoliť, ak neexistujú alternatívne riešenia a ak pri vyvažovaní záujmov medzi cieľmi ochrany dotknutej lokality a verejnými záujmami projektu prevažujú verejné záujmy za predpokladu, že sa prijmú všetky kompenzačné opatrenia, ktoré sú potrebné na zabezpečenie ochrany celkovej súdržnosti sústavy Natura 2000. Za prijatie takéhoto rozhodnutia zodpovedajú príslušné orgány a prijímajú ho na základe predmetných záujmov v každom konkrétnom prípade. Členské štáty by mali stanoviť jasné usmernenia pre príslušné orgány, aby v prípade projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov prijali také rozhodnutia, ktoré bude možné odôvodniť s ohľadom na rôzne verejné záujmy, napr. pre ich prínos k energetickej bezpečnosti (energetická nezávislosť od dovozu) alebo k verejnej bezpečnosti (zabezpečenie potrieb v oblasti kúrenia a elektriny), prípadne pre ich priaznivé následky prvoradého významu pre životné prostredie (zmiernenie zmeny klímy).

Pojem prevažujúceho verejného záujmu je takisto podstatný pre ustanovenia týkajúce sa ochrany druhov smernice o biotopoch⁷⁰. Tieto ustanovenia, najmä článok 12, sú zamerané na ochranu druhov prostredníctvom zákazu, okrem iného, ich úmyselného rušenia alebo usmrcovania bez ohľadu na to, či sa nachádzajú na lokalitách sústavy Natura 2000. Článok 16 ods. 1 obsahuje doložku o výnimke, ktorá okrem iného umožňuje úmyselné usmrcovanie alebo rušenie jedincov chránených druhov za predpokladu, že neexistuje uspokojivá alternatíva a výnimka nespôsobuje zhoršenie priaznivého stavu ochrany populácie príslušného druhu na území jeho prirodzeného výskytu. V článku 16 ods. 1 sa uvádza zoznam dôvodov, ktoré možno použiť na odôvodnenie takejto výnimky. Projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov možno odôvodniť jedným alebo viacerými z uvedených dôvodov. Je dôležité zdôrazniť, že vôbec nemusí byť potrebné uchýliť sa k použitiu výnimiek. Náhodné usmrtenie alebo rušenie jednotlivých exemplárov nie je prekážkou realizácie projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, ak tieto projekty obsahujú zmierňujúce opatrenia s cieľom čo najúčinnejšie predchádzať usmrcovaniu alebo rušeniu. V týchto prípadoch by sa teda náhodné usmrtenie alebo rušenie jednotlivých exemplárov chránených druhov nemalo považovať za úmyselné, a preto by sa naň nemal vzťahovať článok 12 ods. 1 smernice o biotopoch ani článok 5 smernice o vtáctve. Členské štáty by mali vytvoriť systém monitorovania náhodného usmrtenia alebo rušenia dotknutých druhov a na základe zhromaždených informácií podniknú ďalšie opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že náhodné usmrtenie alebo rušenie nebude mať výrazný negatívny vplyv na príslušný druh. Členské štáty by takisto mali podporovať výskum a inovácie a umožniť projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, ktoré budú obsahovať inovatívne zmierňujúce opatrenia na monitorovanie ich účinnosti, pokiaľ ide o predchádzanie usmrcovaniu alebo rušeniu vtáctva a iných chránených druhov, a na základe informácií získaných z monitorovania podľa potreby tieto opatrenia prispôbia tak, aby sa zabezpečilo, že nebude dochádzať k výraznému negatívnemu vplyvu na populáciu dotknutých druhov.

Koncepcia prevažujúceho verejného záujmu a potreby zvážiť výhody udržateľného rozvoja v porovnaní s prípadným negatívnym vplyvom na životné prostredie sa uplatňuje aj v súvislosti s rámcovou smernicou o vode. Podľa článku 4 ods. 7 uvedenej smernice sa vyžaduje predchádzajúce povolenie všetkých nových úprav alebo projektov, ktoré by mohli spôsobiť zhoršenie stavu vodných útvarov v súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie⁷¹. Na toto povolenie je v prvom rade potrebné posúdenie možného vplyvu na všetky vodné útvary, ktoré by mohli byť ovplyvnené. V prípade pravdepodobnosti zhoršenia stavu sa podľa smernice musí posúdiť:

1. či výhody pre udržateľný rozvoj možno považovať za prevažujúce nad potenciálnym negatívnym vplyvom na stav vôd;
2. či neexistujú lepšie alternatívne riešenia pre životné prostredie na dosiahnutie prínosu pre udržateľný rozvoj, ktoré nie sú neprimerane nákladné;
3. či boli prijaté všetky praktické opatrenia s cieľom čo najviac zmierniť tento vplyv.

V týchto procesných krokoch sa môžu využívať informácie získané pri posúdeniach, ktoré sa majú vykonávať na základe rôznych iných environmentálnych právnych predpisov (vrátane smerníc o strategickom environmentálnom hodnotení, o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, o biotopoch), ako sa vysvetľuje v usmernení⁷², ktoré nedávno vypracovala Komisia v spolupráci s členskými štátmi a so zainteresovanými stranami. Členské štáty

⁷⁰ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/index_en.htm.

⁷¹ Vec C-346/14, Európska komisia/Rakúska republika, ECLI:EU:C:2016:322.

⁷² Pozri uvedené poznámky pod čiarou č. 65 až č. 69.

a zainteresované strany potom budú môcť využívať informácie získané v rámci posúdení podľa rámcovej smernice o vode. Koordinované či najlepšie spoločné postupy môžu významne zjednodušiť a skrátiť povoľovanie projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

ii) *Vnútroštátne prístupy uľahčujúce výber vhodných lokalít alebo prispôsobovanie projektov z hľadiska životného prostredia*

Centralizované poskytovanie dostupných environmentálnych štúdií a pravidelne aktualizovaných údajov týkajúcich sa daného regiónu a technológie, či dokonca aktívne vykonávanie environmentálneho posudzovania orgánmi v súvislosti s príslušnými aspektmi na účely uvádzania projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do prevádzky, je veľmi dôležitý nástroj, ktorý navrhovateľom projektov uľahčuje proces výberu lokality alebo im umožňuje primeraným spôsobom navrhovať projekty.

Španielska vláda vytvorila nástroj na pomoc pri strategickom rozhodovaní o umiestnení veľkokapacitných solárnych a veterných zariadení. Nástroj mapuje citlivosť životného prostredia štátneho územia a pomáha identifikovať oblasti, ktoré predstavujú najvýznamnejšie faktory environmentálneho stavu v záujme realizácie projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Hoci sa týmito nástrojmi nevynímajú projekty z príslušných postupov posudzovania vplyvov na životné prostredie, predstavujú užitočné usmernenia na stanovenie faktorov environmentálneho stavu spojených s umiestnením zariadenia od počiatočných fáz. V **Nemecku** Združenie pre ochranu prírody (NABU) a nemecké združenie pre slnečnú energiu (BSW-Solar) vypracovali spoločnú štúdiu⁷³, ktorá obsahuje kritériá pre plánovanie pozemných solárnych projektov prijateľných z hľadiska životného prostredia. **Belgický** región Flámsko spravuje online mapu citlivosti vtákov a netopierov na veterné parky⁷⁴, ktorej cieľom je identifikácia oblastí, v ktorých by umiestnenie veterných turbín mohlo predstavovať riziko pre vtáky alebo netopiere, slúžiacu ako informačný zdroj a usmernenie pre ďalšie posúdenia na úrovni lokalít a strategické plánovanie.

Príklady osvedčených postupov predbežného environmentálneho posudzovania lokalít pre veterné parky na mori existujú v **Holandsku** a **Nemecku**. Súčasťou plánu rozvoja lokalít nemeckého Spolkového úradu pre námornú plavbu a hydrografiú sú procesy rozsiahlych konzultácií, včasné zisťovanie adaptability lokality a strategické environmentálne hodnotenia. Vďaka analýzám na mieste týkajúcim sa všeobecných kritérií spôsobilosti, ako sú environmentálne aspekty alebo námorná bezpečnosť, ktoré vykonáva úrad, sa pre realizátorov projektov výrazne znížilo riziko v regióne spojené so žiadosťou o autorizáciu. Holandské ministerstvo hospodárstva a politiku v oblasti zmeny klímy vykonáva ekologický program zameraný na veternú energiu na mori⁷⁵, ktorý bol ustanovený s cieľom rozšíriť vedomostnú základňu o tom, ako veterné parky ovplyvňujú chránené druhy. Jeho zistenia sa zohľadňujú v rozhodnutiach o budúcich miestach pre veternú energiu na mori v Holandsku. Vypracovanie podobných postupov na súši by obzvlášť prospelo malým navrhovateľom projektov a bolo by prínosom v odvetví tepla z obnoviteľných zdrojov.

⁷³ https://www.nabu.de/imperia/md/content/nabude/energie/solarenergie/210505-nabu-bsw-kritereien_fuer_naturvertraegliche_solarparks.pdf.

⁷⁴ <https://geo.inbo.be/windturbines/>.

⁷⁵ <https://wozep.nl/>.

e) *Aspekty súvisiace s obranou a letectvom*

Zistilo sa, že medzi najbežnejšie prekážky pre veterné parky, predovšetkým v severovýchodnej Európe, patria konflikty s využívaním priestoru na letecké a vojenské účely. Ak z posúdenia vypracovaného národnými obrannými silami vyplynie, že plánované veterné parky by mohli rušiť vojenské radarové a rádiokomunikačné systémy, obranné sily by mohli zabrániť v pokračovaní projektu alebo by mohli požadovať inštaláciu nižších turbín.

Účinné riešenie na prekonanie tejto prekážky sú investície do ďalšieho radarového vybavenia. V tejto súvislosti sa **estónska** vláda rozhodla investovať do ďalších radarov, ktoré budú uvedené do prevádzky v roku 2024 a pomôžu s riešením výškových obmedzení veterných turbín v severovýchodnej časti krajiny. Estónska armáda nedávno súhlasila s obmedzením počtu zón, v ktorých nie je možné budovať žiadne zariadenia na výrobu veternej energie. V dôsledku toho na 60 % estónskeho územia teraz neplatia žiadne výškové obmedzenia. Podobne **Litva** nakúpila radary, ktoré sa použijú na pokrytie medzier, ktoré pre vojenské radary vytvárajú veterné turbíny.

Ďalšia prekážka súvisí so schopnosťou vojenských a obranných orgánov namietat' proti projektom v oblasti veternej energie, a to aj v neskorej fáze realizácie projektu, teda po vydaní povolení pre projekt a po vyčlenení značného objemu zdrojov. Túto prekážku by bolo možné zmierniť vytvorením vyhradených komunikačných kanálov medzi zástupcami sektora energie z obnoviteľných zdrojov a zástupcami sektora obrany a civilného letectva, prostredníctvom ktorého bude možná výmena názorov počas realizácie projektu, s cieľom minimalizovať prípadné námietky v neskorších fázach projektu. **Fínsko** a **Francúzsko** založili osobitnú pracovnú skupinu na posilnenie spolupráce medzi navrhovateľmi veterných parkov a obrannými silami. Navyše Komisia a Európska obranná agentúra v nadväznosti na stratégiu EÚ pre obnoviteľné zdroje energie na mori pripravujú spoločné opatrenie na identifikáciu prekážok rozvoja energie z obnoviteľných zdrojov na mori v oblastiach vyhradených pre obranné činnosti s cieľom zlepšiť koexistenciu. Toto opatrenie sa vykonáva v rámci programu Horizont Európa.

6. Jednoduchšie pripojenie do sústavy, elektrárne využívajúce kombinované technológie, modernizácia a inovatívne technológie

Lepšie prepojená elektrizačná sústava je základnou podmienkou na začlenenie vyššieho podielu energie z obnoviteľných zdrojov do európskej elektroenergetickej sústavy. Revidované nariadenie o TEN-E obsahuje sprísnené ustanovenia týkajúce sa plánovania integrovanej infraštruktúry zamerané na to, aby sa prostredníctvom sektorovej integrácie zabezpečili najúčinnnejšie a najefektívnejšie riešenia a aby sa umožnili anticipačné investície do sústavy s cieľom pripraviť sa na budúce rozšírenie kapacít výroby energie z obnoviteľných zdrojov.

Hoci malokapacitné zariadenia využívajú výhody ustanovení o jednoduchom postupe oznamovania pripojenia do sústavy podľa článku 17 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení, získanie povolenia na pripojenie do sústavy je jedným z požadovaných krokov v procese pre takmer všetky ostatné projekty, ktorých výsledkom sú nové výrobné kapacity v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Na postup vydávania povolení pre zariadenia na pripojenie do sústavy sa vzťahuje povinnosť zriaďovať jednotné kontaktné miesta uvedené v článku 16 zamerané na lepšiu koordináciu a synchronizáciu

viacerých postupov udeľovania povolení (riadených prevádzkovateľmi sústav a subjektmi verejného sektora). Modernizácia existujúcich zariadení (vymedzená v článku 2 bode 10 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení) a hybridizácia, t. j. kombinovanie rôznych technológií obnoviteľných zdrojov energie na jednom mieste, predstavujú spôsob, ako racionálne využívať sieťové kapacity a obmedziť potrebu rozširovania siete, a preto by sa mali čo najviac podporovať.

a) Problémy s pripojením do sústavy

Problémy súvisiace s pripojeniami do sústavy sú rozšírené, a hoci sú vo všeobecnosti menej problematické z hľadiska spôsobených oneskorení oproti iným administratívnym prekážkam, v niektorých členských štátoch sa ich následkom môže zastaviť celkové zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov. Hlavné problémy s pripojením do sústavy veľmi často vyplývajú zo (zdanlivo) nedostatočnej sieťovej kapacity, čo si vyžaduje rokovania medzi navrhovateľom projektu a prevádzkovateľom sústavy o možnosti, načasovaní a nákladoch na pripojenie zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov do sústavy. To vedie k zdržaniam projektu. V niektorých členských štátoch nedostatok transparentnosti v súvislosti s dostupnosťou sieťovej kapacity takisto vytvára prekážky pre určenie miesta pre projekt. Ďalší problém pre zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov vyplýva z konfliktov s prevádzkovateľmi distribučných prenosových sústav, pokiaľ ide o výklad technických predpisov, prístup k údajom alebo rozdelenie nákladov na pripojenie. Trend zvyšovania nákladov na pripojenie navyše ohrozuje hospodársku životaschopnosť mnohých projektov, predovšetkým v členských štátoch, v ktorých náklady na pripojenie do sústavy a na rozšírenie musia znášať navrhovatelia projektov. V niektorých členských štátoch tieto problémy zhoršuje špekulatívne správanie účastníkov trhu, ktorí majú motiváciu hromadiť a predávať povolenia na pripojenie do sústavy pri poklese sieťových kapacít⁷⁶.

Problémy s pripojením do siete sú ešte naliehavejšie v prípade tepla z obnoviteľných zdrojov, keďže teplo, ktoré sa vyrába, nemožno prepravovať na väčšie vzdialenosti. Podobne tomu, čo existuje v niektorých členských štátoch v prípade zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov, bude užitočné zabezpečiť, aby v súvislosti so zariadeniami na výrobu tepla z obnoviteľných zdrojov existoval prístup k zrýchleným konaniam týkajúcim sa pripojenia do sústavy.

S cieľom pomôcť s riešením uvedených problémov sa za osvedčený postup považuje úplné využitie digitalizácie a zabezpečenie transparentných procesov, t. j. umožnenie povolení na pripojenie do sústavy prostredníctvom elektronickej komunikácie a prostredníctvom činností jednotných kontaktných miest založených na jasných úlohách a procesoch, ktoré sú opísané v prehľadných usmerneniach. V **Estónsku** národný prevádzkovateľ prenosovej sústavy Elering prevádzkuje portál na elektronické podávanie žiadostí⁷⁷, prostredníctvom ktorého možno podať všetky dokumenty potrebné na pripojenie zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov do prenosovej sústavy elektriny.

⁷⁶ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre energetiku, Tallat-Kelpšaitė, J., Brückmann, R., Banasiak, J. a kol.: *Technical support for RES policy development and implementation – Simplification of Permission and Administrative Procedures for RES Installations (RES Simplify)*. Priebežná správa, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2833/239077>.

⁷⁷ www.egle.ee.

Skutočnosť, že o povolenia na pripojenie do sústavy možno požiadať a že ich možno udeliť zároveň s inými povoleniami, napríklad v **Rakúsku**⁷⁸, môže pomôcť urýchliť celkový postup vydávania povolení. V **Írsku** existujú špecifické možnosti prednostného pripojenia pre energetické komunity vrátane možnosti kedykoľvek podať žiadosť, výnimky z požiadavky na predchádzajúce územné rozhodnutie, platnosti povolenia na pripojenie do sústavy na dva roky a na každoročnú rezerváciu 15 ponúk na pripojenie určených pre energetické komunity.

Keďže infraštruktúra je zásadná na zabezpečenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov, členské štáty a národné regulačné orgány by mali posúdiť spôsoby, ako umožniť a uľahčiť anticipačné investície v prípade projektov energetickej infraštruktúry. Osobitnú pozornosť si vyžaduje prístup do sústavy v prípade sektora námornej energetiky, keďže veterné parky na mori sa obvykle nachádzajú ďaleko od existujúcej sústavy a pred pripojením projektu na mori by mohlo byť potrebné posilniť sústavu na pevnine. Vzhľadom na dlhý prípravný čas, priestorové obmedzenia na mori a osobitné technické prekážky pre realizáciu podmorskej infraštruktúry sa odporúča budovať sústavy na mori s ohľadom na budúci nárast výrobných kapacít alebo sústavy s technologickými prvkami nad rámec krátkodobých potrieb. V revidovanom nariadení o TEN-E sa stanovujú pravidlá, aby projekty, ktoré sú vystavené vyšším rizikám, a to aj z dôvodu potreby anticipačných investícií, mohli využívať regulačné stimuly na zmiernenie dodatočných rizík. Komisia bude spolupracovať s národnými regulačnými orgánmi a s agentúrou ACER s cieľom zabezpečiť jasné rámce na vyhodnotenie vyšších rizík investícií do projektov energetickej infraštruktúry a zabezpečiť, aby v každom členskom štáte bol vytvorený prístup na riešenie týchto rizík. V tejto súvislosti Komisia, členské štáty a agentúra ACER podporia národné regulačné orgány pri vypracúvaní aktualizovaných metodík, ktoré realizátorom projektov umožnia vykonávať anticipačné investície, aby bolo v rámci sústav možné začleniť vyšší objem inovatívnej energie z obnoviteľných zdrojov na mori a na pevnine.

Cezhraničná koordinácia je obzvlášť dôležitá z hľadiska hybridnej sústavy a zariadení na výrobu elektriny na mori, a to do tej miery, aby bola možná koordinácia povoľovania a rozvoja zariadení sieťovej infraštruktúry s rozvojom zariadení na výrobu elektriny. Zavedením jednotných kontaktných miest v revidovanom nariadení o TEN-E Komisia vyzýva členské štáty, aby prispôsobili svoj povoľovací režim tak, aby umožňoval účinnú a efektívnu cezhraničnú koordináciu. Ako minimum by sa členské štáty mali zaviazat', že zabezpečia, aby v budúcnosti nebolo možné ďalej predlžovať postupy udeľovania povolení, že stanovia a budú plne uplatňovať štatút čo najvyššieho vnútroštátneho významu, ktorý sa ukázal ako účinný pri zrýchľovaní postupu vydávania povolení.

S cieľom umožniť dlhodobý prehľad o sieťovej kapacite by sa v rámci koordinovaného plánovania sústav a kapacít výroby energie z obnoviteľných zdrojov mal uprednostňovať strategický a komplexný prístup, v ktorom sa zohľadňujú obmedzenia vyplývajúce z uplatňovania environmentálnych právnych predpisov vrátane predpisov týkajúcich sa oblastí obnovy prírody. V tomto prípade je posilnená spolupráca medzi príslušnými orgánmi zodpovednými za udeľovanie povolení pre sústavu a zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov kľúčová pri využívaní existujúcich nástrojov a posudzovania, ako je strategické environmentálne hodnotenie, s cieľom predvídať potenciálny vplyv vyplývajúci z uplatňovania opatrení na ochranu životného prostredia. Takýto strategický a integrovaný prístup umožní lepšie návrhy verejnej súťaže na projekty v oblasti energie z obnoviteľných

---

⁷⁸

Pozri kapitolu 2 b.

zdrojov. Verejné súťaže by mohli napríklad obsahovať možné lokality, čím by sa umožnil potrebný prehľad o dostupnosti a rozvoji sústavy.

Ďalším nástrojom na riešenie problémov s pripojením do sústavy opísaných v predchádzajúcej časti je zabezpečenie transparentnosti sieťových kapacít, ideálne prostredníctvom povinnosti otvorených údajov a online databáz v podobe geografických informačných systémov. Takáto transparentnosť umožňuje navrhovateľom zamerať sa na lokality s vyššou dostupnosťou sieťovej kapacity a zohľadniť vo svojich rozhodnutiach o výbere lokality predpokladané náklady na pripojenie do sústavy. V **Španielsku** majú prevádzkovatelia prenosových a distribučných sústav povinnosť zverejňovať na internete informácie o dostupnej sieťovej kapacite. V **Belgicku** sa najlepšie lokality pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov uvádzajú v národnej mape sieťovej kapacity. Táto mapa nie je záväzná a nemá vplyv na to, či projekt získa povolenie, zabezpečuje však transparentnosť pre navrhovateľov.

Francúzsko zaviedlo regionálne plány pripojenia do sústavy pre energiu z obnoviteľných zdrojov s cieľom zrýchliť pripojenie k elektrickej sieti a okrem toho rozložiť náklady na celé územie. Vďaka tomuto plánovaciemu nástroju môžu regionálne riaditeľstvá pre životné prostredie, plánovanie a bývanie a navrhovatelia projektov podrobne monitorovať rozvoj elektrizačnej sústavy v celej krajine. Tieto plány navyše umožňujú plánovať a predvídať pripojenia do sústavy, ktoré budú potrebné v budúcnosti.

Plány rozvoja oblastí vypracované v rámci postupov námorného priestorového plánovania v **Nemecku** takisto obsahujú súvisiace potreby rozvoja sústavy na mori. To následne v zásade povedie k synchronizácii rozvoja veterných parkov a sústav, keďže plán poskytuje prevádzkovateľom sústav základ pre dlhodobjšie plánovanie.

Prevádzkovatelia sústav môžu riešiť problémy so sieťovou kapacitou aj tým, že budú ponúkať flexibilné pripojenia, čo umožňuje obmedziť prístup do siete v čase špičkového odberu. Prípadne by prevádzkovatelia sietí mali využiť potenciál flexibility distribuovaných výrobcov, aktívnych odberateľov a energetických komunit prostredníctvom rozvoja miestnych flexibilných trhov. Členské štáty by mali podporovať otvorenosť prevádzkovateľov sústav voči týmto inovatívnejším riešeniam.

b) Elektrárne využívajúce kombinované technológie

V elektrárnach využívajúcich kombinované technológie, označovaných aj ako hybridné elektrárne, sa používajú a kombinujú rôzne technológie obnoviteľných zdrojov energie a súvisiace technológie (napr. veterná, slnečná energia a/alebo zásobníky) na tom istom mieste. Kombinácia rôznych technológií je dôležitá aj na mori, kde sa veterné parky na mori môžu kombinovať s energiou z obnoviteľných zdrojov na mori alebo s plávajúcimi solárnymi zariadeniami. Hoci množstvo týchto elektrární je v súčasnosti stále obmedzené⁷⁹, so zvyšovaním podielu variabilnej energie z obnoviteľných zdrojov v elektrizačnej sústave hybridizácia ponúka viacero výhod. Hybridizácia v kontexte nedostatočnej kapacity sieťového pripojenia umožňuje optimalizovať využívanie sústav a môže pomôcť pri znižovaní investičných nákladov na infraštruktúru. Okrem toho môže zabezpečiť stabilnejší výkon,

---

⁷⁹ <https://windeurope.org/about-wind/database-for-wind-and-storage-colocated-projects/>.

príčom zmiernuje premenlivosť výroby energie z obnoviteľných zdrojov, keď sa skombinujú rôzne obnoviteľné zdroje energie s doplnkovým profilom výroby (napr. veterná a slnečná energia). Pridanie zásobníka by mohlo umožniť uchovávanie energie, ktorej vyrobené množstvo by sa inak muselo znížiť, keď výroba energie z obnoviteľných zdrojov presiahne povolenú kapacitu sieťového pripojenia.

Súčasnú prekážku rozvoja elektrární využívajúcich kombinované technológie zahŕňajú nedostatok jasného regulačného rámca, prístup k sieti a jej dostupnosť. V regulačnom rámci sa budú musieť objasniť aspekty, ako sú platné pravidlá udeľovania povolení pre zariadenia kombinujúce rôzne technológie výroby energie z obnoviteľných zdrojov a/alebo jej uskladnenia vrátane zabezpečenia sieťovej kapacity a pravidlá monitorovania tokov energie medzi zariadeniami na jej uskladnenie a sústavou.

Prístup do sústavy a jej dostupnosť môžu predstavovať prekážku pre realizáciu elektrární využívajúcich kombinované technológie, ak musia žiadať o pridelenie sieťovej kapacity, ktorá sa rovná súčtu zložiek jednotlivých technologických zariadení. Túto prekážku možno prekonať napríklad tým, že sa elektrárnam povolí podávať žiadosti o sieťovú kapacitu na základe maximálnej očakávanej výroby namiesto súčtu výkonu jednotlivých doplnkových technológií. Kapacita pripojenia by sa preto mala prideliť kombinovanému projektu a nie, ako keby šlo o dva samostatné projekty, v prípade ktorých je potrebné zdvojenie kapacity.

V roku 2019 **Portugalsko** zaviedlo do svojho režimu udeľovania povolení na výrobu elektriny zmeny, ktoré umožňujú hybridizáciu dvoch technológií v rovnakej infraštruktúre a rovnakom mieste pripojenia do sústavy až do maximálnej povolenej kapacity. Vďaka tomu je možné maximalizovať objem výroby energie z obnoviteľných zdrojov bez toho, aby vznikli ďalšie náklady v oblasti investícií do sieťovej infraštruktúry. Pridanie druhej technológie podlieha požiadavkám na udeľovanie ďalších povolení⁸⁰. **Španielsko** tiež zaviedlo regulačné zmeny, ktoré umožňujú prístup do sústavy zariadeniam na výrobu elektriny využívajúcich odlišné technológie výroby, pokiaľ to je technicky uskutočniteľné. V prípade hybridizácie existujúcich zariadení a za predpokladu splnenia určitých podmienok týkajúcich sa kapacity a vzdialenosti medzi zariadeniami sa vyžaduje iba aktualizácia existujúcej dohody o pripojení. V oboch krajinách boli zavedené aj systémy bodového hodnotenia s cieľom stimulovať projekty kombinovanej technológie tým, že sa im prizná vyššia priorita na pripojenie do sústavy.

c) Modernizácia

Pojem modernizácia je vymedzený ako obnovenie elektrárne vyrábajúcej energiu z obnoviteľných zdrojov vrátane úplnej alebo čiastočnej výmeny zariadení alebo prevádzkových systémov a vybavenia na účely nahradenia kapacity alebo zvýšenia efektívnosti alebo kapacity zariadenia⁸¹.

Hoci bola modernizácia zatiaľ koncentrovaná na nízkom počte trhov, koncom 20. rokov 21. storočia by sa z nej mohla stať kľúčová podnikateľská činnosť v odvetví veternej energie

---

⁸⁰ *Renewable energy law and regulation in Portugal* (Zákon o energii z obnoviteľných zdrojov a jej regulácia v Portugalsku). Odborná príručka CMS. <https://cms.law/en/int/expert-guides/cms-expert-guide-to-renewable-energy/portugal>.

⁸¹ Článok 2 bod 10 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení.

v celej Európe⁸². Medzi prínosy modernizácie patrí existujúce pripojenie do sústavy, znalosti týkajúce sa dostupnosti veterných zdrojov a možné vplyvy na životné prostredie, ako aj často vysoká úroveň akceptácie zo strany verejnosti⁸³. V Dánsku sa v rokoch 2012 až 2019 zvýšil inštalovaný výkon veternej energie o 1,3 GW, z čoho 576,8 MW je výsledkom modernizácie existujúcich zariadení, a čisté zníženie počtu veterných turbín o 109 turbín vďaka vyššej efektívnosti nových turbín. V rámci projektov na zelenej lúke bol inštalovaný výkon len o 10 % vyšší ako pri modernizácii.

Z analýzy 137 projektov modernizácie v Európe, ktorú vypracovala organizácia WindEurope, vyplýva, že v priemere sa počet turbín v týchto projektoch modernizácie v oblasti veternej energie znížil o 27 %, kým inštalovaný výkon sa zdvojnásobil a množstvo vyrobenej elektriny sa strojnásobilo⁸⁴.

Modernizácia zohrá úlohu aj v prípade veľkých vodných elektrární, keďže veľký podiel dostupného potenciálu vodnej energie sa už využíva⁸⁵. Koniec životnosti dosiahne aj čoraz väčší počet solárnych projektov a stanú sa kandidátmi na výmenu niektorých komponentov alebo na modernizáciu, ktoré povedú k zvýšeniu výkonu. Na modernizáciu solárnych elektrární bude takisto potrebné stanoviť jasné usmernenia a zjednodušené postupy.

Podľa smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení musia členské štáty uľahčiť modernizáciu existujúcich zariadení tým, že zabezpečia zjednodušený postup vydávania povolení, ktorého trvanie nepresiahne jeden rok. Táto jednoročná lehota sa môže predĺžiť najviac o jeden rok za riadne odôvodnených mimoriadnych okolností, ako sú napríklad nadradené bezpečnostné dôvody alebo podstatné vplyvy na sústavu alebo pôvodná kapacita, veľkosť alebo výkon zariadenia⁸⁶. Členské štáty môžu takisto namiesto požadovania novej žiadosti o povolenie stanoviť postup jednoduchého oznamovania pripojení do sústavy pri projektoch modernizácie, ak sa neočakáva žiaden významný negatívny environmentálny ani sociálny vplyv⁸⁷.

Podľa realizátorov projektu v súčasnosti modernizácia vo väčšine členských štátov musí prejsť rovnakými postupmi podávania žiadostí a udeľovania povolení ako projekty na zelenej lúke vrátane potreby vykonať posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Subjekty odvetvia takisto považujú rast obydľí v blízkosti existujúcich veterných parkov, zvýšenie veľkosti turbín, rozšírenie území chránených z hľadiska životného prostredia alebo zvýšenie povolenej vzdialenosti medzi veternými parkmi a vojenskými radarom za faktory, ktorými sa znižujú možnosti modernizovať existujúce projekty. V dôsledku toho sa prevádzkovatelia obvykle rozhodujú v prospech čo najväčšieho predĺženia životnosti existujúcich zariadení nasledovaného úplným vyradením z prevádzky po uplynutí životnosti zariadenia, čo

---

⁸² Podľa organizácie WindEurope zariadenia vo veterných parkoch s celkovým výkonom 45 GW dosiahnu v rokoch 2022 – 2026 koniec svojej životnosti.

⁸³ Kitzing, L., Jensen, M. K., Telsnig, T., a kol.: *Multifaceted drivers for onshore wind energy repowering and their implications for energy transition* (Mnohotvárne činitele modernizácie veternej energie na pevnine a ich dôsledky pre energetickú transformáciu). *Nature Energy* 5, s. 1012 – 1021 (2020). <https://doi.org/10.1038/s41560-020-00717-1>.

⁸⁴ *Why repowering is key to wind power industry's growth* (Prečo je modernizácia kľúčová pre rast odvetvia veternej energie), *Windpower Monthly*, k dispozícii na adrese: <https://www.windpowermonthly.com/article/1735687/why-repowering-key-wind-power-industrys-growth>.

⁸⁵ Hydropower Europe, <https://hydropower-europe.eu/about-hydropower-europe/hydropower-energy/>.

⁸⁶ Článok 16 ods. 6 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení.

⁸⁷ Článok 16 ods. 8 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov v prepracovanom znení.

predstavuje nevyužitú príležitosť z hľadiska úlohy, ktorú by modernizácia mohla zohrávať pri dosahovaní cieľov do roku 2030.

V smernici o posudzovaní vplyvov na životné prostredie sa určité zariadenia na výrobu elektriny, ako sú veterné parky a hydroelektrické zariadenia⁸⁸, uvádzajú v zozname projektov, pre ktoré sa automaticky nevyžaduje posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Členské štáty namiesto toho musia rozhodnúť, či sa v prípade projektu musí vykonať posúdenie. Toto rozhodovanie sa uskutočňuje prostredníctvom tzv. zisťovacieho konania, pri ktorom sa zistia účinky projektu na základe prahových hodnôt alebo kritérií a/alebo na základe preskúmania jednotlivých prípadov, pričom sa zohľadňujú výberové kritériá zisťovania⁸⁹ vymedzené v smernici o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Členské štáty môžu podľa smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie stanovovať prahové hodnoty alebo kritériá s cieľom určiť, kedy projekty nemusia byť predmetom zisťovacieho konania⁹⁰. Smernica o posudzovaní vplyvov na životné prostredie vytvára dodatočný priestor aj pre príslušné orgány, ktoré môžu rozhodnúť, že posudzovanie vplyvov na životné prostredie nie je potrebné na základe opisu prvkov projektu a/alebo opatrení naplánovaných navrhovateľom, aby sa zabránilo alebo predišlo významným nepriaznivým účinkom na životné prostredie.

V mnohých prípadoch bude modernizácia týchto projektov zahŕňať zmeny alebo rozšírenie existujúcich projektov. Na väčšinu zmien alebo rozšírení existujúcich projektov sa vzťahuje príloha II k smernici o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, a preto podliehajú zisťovaciemu konaniu a nevyžaduje sa pri nich automatické vykonanie posudzovania vplyvov na životné prostredie. Komisia vydala usmerňovací dokument o uplatňovaní smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie na zmeny a rozšírenie projektov⁹¹. Pri každej zmene alebo rozšírení projektov sa podľa vysvetlenia Komisie v tomto usmernení predpokladá, že existujú riziká podobné z hľadiska ich vplyvov na životné prostredie pôvodnému projektu. Táto skutočnosť by sa mala posúdiť počas zisťovacieho konania alebo postupu posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Primerané posúdenie sa vyžaduje aj v prípade všetkých projektov alebo plánov, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti článku 6 ods. 3 smernice o biotopoch, ak by mohli mať závažný negatívny vplyv na lokality sústavy Natura 2000, či už samostatne, alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi. Plány a projekty, pri ktorých sa dospelo k záveru, že pravdepodobne nebudú mať závažné negatívne účinky na integritu lokalít, možno podrobiť zisťovaciemu konaniu bez potreby vykonať primerané posúdenie^{92,93}. Zisťovacie konanie a primerané posúdenie by sa mali vykonávať s ohľadom na ciele ochrany danej lokality. Tieto ciele nemusia existovať počas postupu udeľovania povolení pôvodného projektu alebo od udelenia povolenia mohlo dôjsť k ich revízií. Pred udelením povolenia by preto orgány mali analyzovať vplyv modernizovaných zariadení z hľadiska príslušných cieľov ochrany.

---

⁸⁸ Príloha II k smernici o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

⁸⁹ Príloha III k smernici o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

⁹⁰ V takýchto prípadoch musia členské štáty zabezpečiť, aby bol splnený základný cieľ smernice o posudzovaní vplyvov na životné prostredie podľa článku 2 ods. 1.

⁹¹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2021.486.01.0001.01.SLK.

⁹² https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/SK_art_6_guide_jun_2019.pdf.

⁹³ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/pdf/methodological-guidance_2021-10/SK.pdf.

Podobne sa nové projekty podľa rámcovej smernice o vode môžu povoliť iba v prípade, ak 1. nepovedú k zhoršeniu stavu žiadneho vodného útvaru ani nebude ohrozené dosiahnutie cieľov rámcovej smernice o vode, alebo 2. budú spĺňať všetky podmienky článku 4 ods. 7 (výnimka z prvej zásady). Posúdenie možných vplyvov projektov je teda vo všeobecnosti potrebné, aby sa preukázalo, že je splnená jedna z uvedených dvoch podmienok.

Niektoré členské štáty zaviedli legislatívne alebo procesné zmeny, ktorými sa zjednodušuje rámec pre modernizáciu. **Taliansko** zaviedlo legislatívne zmeny týkajúce sa projektov modernizácie a na úpravy veterných turbín alebo ich komponentov, ktoré zahŕňajú úpravu veľkosti najviac o 15 % pôvodnej veľkosti turbíny, sa nevyžaduje žiadne povolenie. V **Nemecku** sa v právnych predpisoch stanovuje, že v prípade modernizácie veterných zariadení sa musia posudzovať iba zmeny v porovnaní s aktuálnym stavom. Verejné vypočítania sa vyžadujú iba vtedy, keď o ne požiada navrhovateľ projektu. **Francúzsko** takisto zaviedlo požiadavky súvisiace s posudzovaním vplyvov na životné prostredie na základe prahových hodnôt a týkajúce sa zmien počtu a výšky turbín. V prípade zvýšenia počtu turbín a zväčšenia výšky špičky najviac o 10 % sa tieto zmeny nepovažujú za významnú úpravu a za dostatočné sa považuje posudzovanie vplyvov na životné prostredie v súvislosti s hlukom a biodiverzitou. Ak zvýšenie počtu turbín a výšky špičky presahuje 50 %, úprava sa považuje za podstatnú a vyžaduje sa nové posudzovanie vplyvov na životné prostredie. V prípadoch, keď je zvýšenie v intervale od 10 % do 50 %, príslušné orgány uplatnia individuálne posúdenie, a to na základe napríklad komplexného environmentálneho monitorovania a akceptácie na miestnej úrovni. V **Dánsku** sa zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov rozdeľujú na tri skupiny podľa ich výkonu – do 10 MW, 10 MW – 25 MW a nad 25 MW. V prípade zmien výkonu vrátane zmien dosiahnutých vďaka modernizácii sa musí podať oznámenie alebo treba požiadať o nové povolenie, a to v závislosti od skupiny podľa výkonu, do ktorej zariadenie patrí. Zariadenia s výkonom do 10 MW sú vyňaté z požiadavky na podanie žiadosti o nové povolenie, kým zariadenia s výkonom v rozpätí od 10 MW do 25 MW sú vyňaté, ak budú oznámené dánskej agentúre pre energetiku a prevádzkovateľovi prenosovej sústavy pred začiatkom výstavby. V prípade zariadení s výkonom nad 25 MW sa vždy vyžaduje povolenie na modernizáciu alebo iné zmeny výkonu zariadenia.

d) Vodík

Zrýchlenie výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov je dôležité aj na poskytovanie dekarbonizovaných a cenovo dostupných nosičov energie pre tie odvetvia, ktoré ďalej závisia od plynov a palív. Najmä konverzia elektriny z obnoviteľných zdrojov na čistý vodík pomocou elektrolyzéroov sa stane významnou cestou pre náš budúci energetický systém.

Konverzia elektriny z obnoviteľných zdrojov na vodík a následná preprava a uskladnenie vodíka a jeho odoslanie konečným odberateľom s vysokou pravdepodobnosťou narazia na niektoré z tých istých prekážok identifikovaných v prípade projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, ako je absencia dostatočne a primerane kvalifikovaných pracovníkov na spracovanie žiadostí o povolenie a dĺžka trvania administratívnych postupov. Vyplýva to zo skutočnosti, že vodíkový hodnotový reťazec je v stave zrodu, a z nedostatku skúseností s pomerne novými a inovatívnymi technológiami. Zastarané alebo neexistujúce právne predpisy na všetkých úrovniach správy týkajúce sa výroby a používania vodíka môžu mať za následok mátauce alebo nedostatočné postupy udeľovania povolení. Niektoré z týchto procesov môžu byť príliš zložité, môžu sa líšiť medzi jednotlivými krajinami alebo regiónmi a často presahujú odhadovaný čas na odpoveď týkajúcu sa povolenia.

Pomerne málo skúseností s realizáciou vodíkových projektov znamená, že nemusia byť známe všetky prekážky, a preto by výmena informácií prostredníctvom fór mohla byť prínosom. Okrem toho sa časom môžu objaviť osvedčené postupy na riešenie týchto osobitných prekážok, ktorých výmena bude prebiehať cez tieto fóra.

Aliancia pre čistý vodík v súčasnosti pracuje na správe iniciovanej zainteresovanými stranami o prekážkach súvisiacich s povoľovaním vodíkových projektov, v ktorej sa vyvodlia určité odporúčania a najlepšie postupy. Z pôvodného posúdenia spätnej väzby zainteresovaných strán v rámci správy vyplýva, že existenciou jednotného kontaktného miesta by sa mohla trochu zmierniť zložitosť a mohol by sa zjednodušiť postup udeľovania povolení, najmä keď je do neho zapojený väčší počet príslušných orgánov.

Uprednostnenie vykonávania právnych predpisov súvisiacich s vodíkom pomôže objasniť regulačný rámec a jeho uplatňovanie, vybudovať skúsenosti týkajúce sa technológií čistého vodíka a zlepšiť konzistentnosť a súlad s existujúcimi environmentálnymi právnymi predpismi. **Nemecko** zaviedlo rámec regulácie, ktorý orgány požadovali na zmenu účelu plynovodov z prepravy zemného plynu na prepravu vodíka. Nemecko navyše zákonom nariadilo, že existujúce zmluvné práva na využívanie pozemkov pre plynárenskú infraštruktúru sa musia vykladať tak, že umožňujú zmenu zo zemného plynu na vodík.

Navyše usmerneniami alebo príručkami, v ktorých sa uvádzajú postupy udeľovania povolení pre zariadenia na výrobu čistého vodíka, sa zvýši predvídateľnosť alepší sa efektívnosť celkového procesu pre všetky dotknuté strany. **Portugalsko** už pripravilo takúto príručku pre vodíkové projekty.

Podobne ako v prípade projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov priestorové plánovanie môže byť užitočné pri identifikácii vhodných lokalít na zavádzanie elektrolyzéro. Na základe integrovaných plánov siete⁹⁴ by sa pre elektrolyzéry mohli určiť vyhradené oblasti. To by mohlo znamenať vytvorenie stimulov na zavádzanie elektrolyzéro na miestach, kde môžu plniť svoju úlohu, pokiaľ ide o zabránenie preťaženiu elektrizačnej sústavy a jeho riešenie, a kde môžu predstavovať vyšší spoločenský prínos (napr. predchádzaním zvýšeniu taríf za použitie elektrických sietí z dôvodu požadovaného posilnenia sústavy). Návrhy v tomto smere boli predložené v rámci nedávnych konzultácií so zainteresovanými stranami o regulácii trhu s vodíkom v **Holandsku**.

e) Podpora inovácie

Postupy udeľovania povolení môžu mať vplyv aj na budúce zavádzanie inovatívnych technológií dekarbonizácie vrátane pilotných a demonštračných projektov, ktoré budú potrebné na dosiahnutie klimatickej neutrality. Vzhľadom na inovatívny charakter týchto technológií sú skúsenosti s platnými schvaľovacími postupmi menšie.

Jeden z možných spôsobov podpory inovácií je prostredníctvom experimentálneho regulačného prostredia. Experimentálne regulačné prostredie je rámec, ktorým sa vytvára štruktúrovaný kontext na experimentovanie s cieľom na obmedzený čas umožniť testovanie inovatívnych technológií, produktov, služieb alebo prístupov pod regulačným dohľadom

---

⁹⁴ Ako sa navrhuje v balíku na dekarbonizáciu trhov s vodíkom a plynom.

s cieľom zabezpečiť primerané záruky⁹⁵. Toto prostredie sa už používa vo finančnom a bankovom sektore a v sektore IKT, ale používanie v energetickom sektore bolo doteraz pomerne nízke. Dôvodom zriadenia experimentálneho regulačného prostredia je umožniť inovátorom testovať nové technológie a obchodné modely, ktoré môžu byť len čiastočne zlučiteľné s existujúcim právnym a regulačným rámcom, a umožniť regulačným orgánom oboznámiť sa s konkrétnymi inováciami, aby mohli prispôsobiť regulačné prostredie na ich prijatie⁹⁶.

Vo **Francúzsku** boli do právnych predpisov začlenené experimentálne regulačné prostredia pre energetický sektor. Experimentálne prostredie umožňuje národnému regulačnému orgánu CRE udeľovať výnimky z podmienok pre prístup k sieťam a ich využívanie na experimentálne zavádzanie inovatívnych technológií alebo služieb na podporu energetickej transformácie, inteligentných sietí a infraštruktúr⁹⁷. Niekoľkým projektom bola v rámci tohto režimu udelená výnimka vrátane projektu, ktorého cieľom bolo zvýšenie výkonu veterných parkov a ktorý sa odchyľoval od ustanovení francúzskeho energetického zákonníka, ktorým sa obmedzuje inštalovaný výkon výrobných zariadení pripojených do verejnej distribučnej sústavy elektriny na úrovni veľmi vysokého napätia.

V **Holandsku** ministerstvo hospodárstva vydalo vykonávacie nariadenie⁹⁸ o experimentoch s decentralizovanou, udržateľnou výrobou elektriny, na základe ktorého sa projektom povolilo zriadiť experimentálne prostredie. Články zákona o elektrine, z ktorých bolo projekty možné vyňať, boli vopred vymedzené a oprávnené boli len malé subjekty, ako sú energetické komunity a združenia vlastníkov domov. Predložený bol návrh nadväzujúceho vykonávacieho nariadenia, ktorým sa rozširuje rozsah, veľkosť a okruh oprávnených subjektov pre budúce experimentálne prostredia.

Rakúske spolkové ministerstvo na ochranu klímy, pre životné prostredie, mobilitu, inovácie a technológie organizuje program na financovanie Energie.Frei.Raum,⁹⁹ ktorý slúži ako prípravná fáza pre možnú doložku o experimentovaní na testovanie nových trhových modelov na účely systémovej integrácie technológií výroby energie z obnoviteľných zdrojov, jej uskladnenia a energetickej efektívnosti.

*****

Keďže členské štáty musia Komisii do 30. júna 2023 predložiť návrh aktualizácie svojho najnovšieho oznámeného integrovaného národného energetického a klimatického plánu, osvedčené postupy uvedené v týchto usmerneniach by mohli poslúžiť na určenie politik a opatrení, ktoré by členské štáty mohli predložiť s cieľom podporiť rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov.

---

⁹⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13026-2020-INIT/sk/pdf> (Záver Rady o experimentálnych regulačných prostrediach).

⁹⁶ <https://fsr.eui.eu/regulatory-sandboxes-in-the-energy-sector-the-what-the-who-and-the-how/>.

⁹⁷ <https://www.cre.fr/en/Energetic-transition-and-technologic-innovation/regulatory-sandbox>.

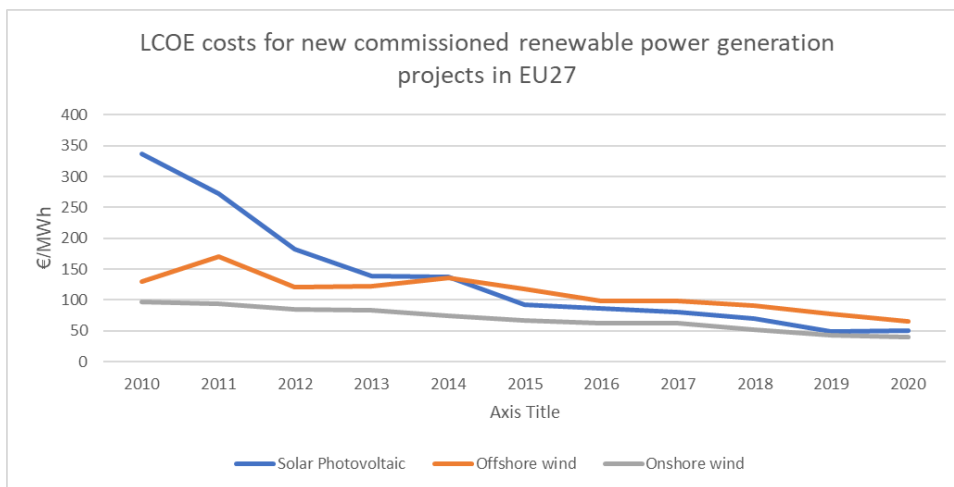
⁹⁸ <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/experimenten-elektriciteitswet-2015-2018>.

⁹⁹ <https://www.ffg.at/Energie.Frei.Raum>.

II. USMERNENIA PRE ČLENSKÉ ŠTÁTY K ULAHČENIU ZMLÚV O NÁKUPE ELEKTRINY Z OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV

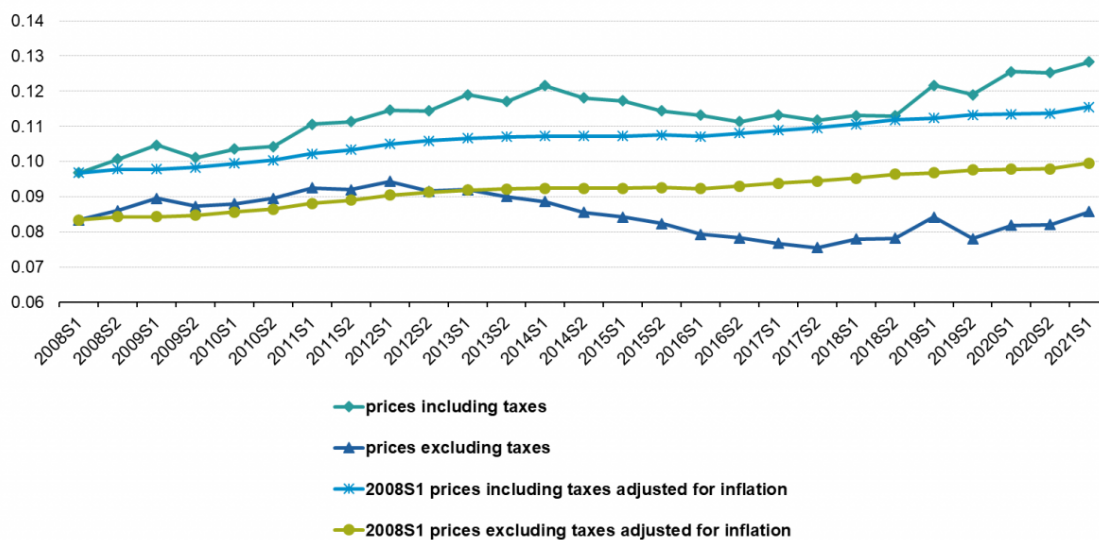
1. Úvod

Zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov sa stáva čoraz viac konkurencieschopné z hľadiska nákladov v porovnaní s energiou z fosílnych palív, keďže výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov z vodnej energie, geotermálnej energie, zo solárnej fotovoltaickej energie, z veternej energie na pevnine a na mori prebieha na úrovni nákladov, ktorá je nižšia ako priemerné európske ceny elektriny pre odberateľov mimo domácností (pozri obrázky ďalej).

Údaje: IRENA 2021.

Development of electricity prices for non-household consumers, EU27, 2008-2021 (EUR per kWh)

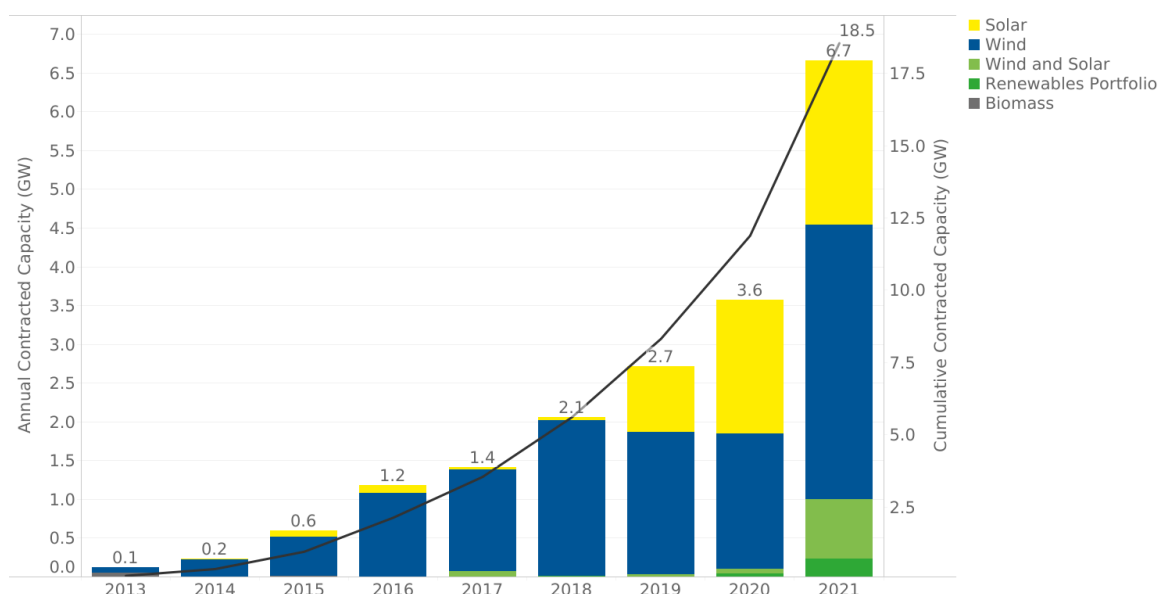

Údaje: Vývoj cien elektriny pre odberateľov mimo domácností, založené na údajoch Eurostatu.

Na základe rýchleho poklesu nákladov energie z obnoviteľných zdrojov európske podniky prekonalí prahovú hodnotu 1 GW dohodnutých zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov v roku 2016, čo predstavovalo približne 3,5 % spotreby elektriny v priemysle. Odvtedy ich objem rástol exponenciálne – v roku 2021 to bolo vyše pätnásťnásobne viac ako v roku 2016.

Vo svojej najjednoduchšej forme je zmluva o nákupe elektriny alebo tepla z obnoviteľných zdrojov zmluvou o nákupe medzi výrobcom energie z obnoviteľných zdrojov a podnikovým odberateľom. Podnikový odberateľ sa v nej zaväzuje kúpiť konkrétny objem energie z obnoviteľných zdrojov za vopred stanovenú cenu počas dlhšieho obdobia. Vo väčšine prípadov podnikový odberateľ takisto dostane potvrdenie o pôvode, ktoré sa vydáva pre každú jednotku energie z obnoviteľných zdrojov vyrobenej v EÚ. Takto odberateľ môže preukázať, že jeho zmluva o nákupe elektriny, tepla alebo plynu (vrátane čistého vodíka) priamo prispieva ku konkrétnemu zariadeniu energie z obnoviteľných zdrojov. Prevažná väčšina zmlúv v súčasnosti sú zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov (PPA) (pozri obrázok 1).

Obrázok 1. Oznámenia o PPA v rokoch 2013 – 2021 (zazmluvnená kapacita v GW); Re-Source (2021) <https://resource-platform.eu/buyers-toolkit/>.

Zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov majú mnohoraké výhody. Konkrétne:

- A) V prípade podnikových odberateľov zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov poskytujú nákladovo konkurencieschopnú elektrinu pre ich činnosti, pričom sa môžu používať ako zabezpečovací nástroj proti rizikám spojeným s cenou elektriny z veľkoobchodného trhu.
- B) V prípade podnikových odberateľov zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov hodnoverne svedčia o ich záväzku voči zelenej transformácii, podporujú ich

program sociálnej zodpovednosti podnikov a pomáhajú priťahovať investorov so zelenými cieľmi.

- C) V prípade navrhovateľov projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie zmluvy o nákupe elektriny poskytujú alternatívny a/alebo doplnkový zdroj stabilného príjmu v porovnaní so systémami verejnej podpory alebo s obchodnými tržmi.
- D) V prípade vlád podnikové zmluvy o nákupe elektriny predstavujú alternatívny spôsob financovania zavádzania obnoviteľných zdrojov energie a môžu prispieť k zníženiu verejného financovania energie z obnoviteľných zdrojov v rámci systémov podpory.

Hoci sa každý rok zvyšuje miera využívania zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov, tržový podiel projektov nákupu elektriny z obnoviteľných zdrojov je stále len 15 % až 20 % ročného zavedeného objemu. Využívanie zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov sa navyše obmedzuje na určité členské štáty a veľké spoločnosti orientované na spotrebiteľov. Napokon sa väčšina zmlúv o nákupe týka iba elektriny z obnoviteľných zdrojov, hoci 70 % dopytu po energii v priemysle a obchode sa týka kúrenia.

2. Regulačné otázky

V roku 2019 sa uskutočnil prieskum na úrovni celej EÚ¹⁰⁰, ako aj podrobná analýza desiatich členských štátov¹⁰¹ s cieľom určiť hlavné prekážky pre využívanie podnikových zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov. Vo výsledkoch sa identifikovali regulačné prekážky, politické prekážky, hospodárske prekážky, ako aj problémy s informovanosťou.

Medzi hlavné regulačné prekážky patria právne obmedzenia týkajúce sa podpisu priamych zmlúv medzi výrobcami a odberateľmi, prekážky týkajúce sa podpisu zmlúv s viacerými dodávateľmi a prekážky týkajúce sa prevodu potvrdení o pôvode na odberateľa. Medzi politické prekážky patria systémy podpory, ktoré sú nezlučiteľné s podnikovými zmluvami o nákupe elektriny alebo im konkurujú, ako aj nedostatočná transparentnosť o vývoji systémov podpory. Medzi hospodárske prekážky patrí úverová bonita odberateľov, premenlivosť výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov a súvisiace náklady na riadenie množstevnej nerovnováhy medzi objemom výroby projektu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a dopytom podnikov prostredníctvom sprostredkovateľských zmlúv („sleeving contracts“). Transakčné náklady sú navyše stále vysoké a chýbajú dlhodobé hedgingové produkty na riešenie nerovnováh alebo neplnenia protistrany. Okrem toho ešte existuje nízka miera informovanosti a nízky záujem, najmä v prípade MSP, ako aj vnímanie, že podnikové zmluvy o nákupe elektriny sú drahšie ako veľkoobchodné ceny elektriny. V rámci verejných

---

¹⁰⁰ *Competitiveness of corporate sourcing of renewable energy. Annex C to part 2 of the study on the competitiveness of the renewable energy sector, Synopsis report: Online survey and interviews with EU stakeholders* (Konkurencieschopnosť podnikových zdrojov energie z obnoviteľných zdrojov. Príloha C k druhej časti štúdie o konkurencieschopnosti sektora energie z obnoviteľných zdrojov, súhrnná správa: online prieskum a rozhovory so zainteresovanými stranami z EÚ) – Úrad pre vydávanie publikácií EÚ (europa.eu).

¹⁰¹ *Competitiveness of corporate sourcing of renewable energy. Annex B to part 2 of the study on the competitiveness of the renewable energy sector, Country overview* (Konkurencieschopnosť podnikových zdrojov energie z obnoviteľných zdrojov. Príloha B k druhej časti štúdie o konkurencieschopnosti sektora energie z obnoviteľných zdrojov, prehľad o krajine) – Úrad pre vydávanie publikácií EÚ (europa.eu).

konzultácií výrobcovia aj odberatelia upozornili na význam vydávania potvrdení o pôvode pre všetku výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov bez ohľadu na to, či sa projekt realizoval na základe systémov verejnej podpory alebo nie. Okrem toho vyzdvihli dôležitosť navrhovania systémov verejnej podpory spôsobom, ktorým sa podporí a doplní realizácia projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov v rámci podnikových zmlúv o nákupe elektriny.

V dôsledku toho sa podnikové zmluvy o nákupe elektriny v súčasnosti používajú len v konkrétnych členských štátoch, v ktorých existujú vhodné podmienky pre navrhovateľov projektov v oblasti elektriny z obnoviteľných zdrojov, aby mohli predávať svoju elektrinu priamo koncovým odberateľom. Medzi tieto podporné podmienky patrí: 1. dynamický trh pre projekty v oblasti elektriny z obnoviteľných zdrojov; 2. likvidné veľkoobchodné trhy s elektrinou, aby bolo možné podpisovať sprostredkovateľské zmluvy („sleeving contracts“), ako aj dlhodobé hedgingové produkty; 3. žiadne právne prekážky pre podpisovanie priamych zmlúv medzi dodávateľmi a odberateľmi a 4. verejné súťaže, ktoré dopĺňajú alebo napomáhajú podnikové zmluvy o nákupe elektriny.

Smernica o trhu s elektrinou z roku 2019, nariadenie o trhu s elektrinou a smernica o energii z obnoviteľných zdrojov sa už zaoberajú riešením niekoľkých regulačných a politických prekážok. Napríklad podľa smernice o trhu s elektrinou sa stanovuje, že vo všetkých členských štátoch musia výrobcovia a kupujúci uzatvárať zmluvy priamo medzi sebou a že odberatelia si môžu vybrať viacero zmlúv o dodávke. Na základe smernice o energii z obnoviteľných zdrojov členské štáty musia poskytnúť dlhodobé harmonogramy, pokiaľ ide o ich verejné súťaže, a vo svojich národných energetických a klimatických plánoch musia identifikovať všetky prekážky pre podnikové zmluvy o nákupe elektriny a zaviesť opatrenia na uľahčenie ich využívania. Iba osem členských štátov podalo správy o existujúcich prekážkach a opatreniach na podporu využívania zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov. V prípade väčšiny krajín však neexistuje jasný rámec ani pre navrhovateľov projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, ani pre podnikových odberateľov na uzatváranie priamych zmlúv o nákupe elektriny.

Napriek existujúcim prekážkam trh s podnikovými zmluvami o nákupe elektriny neprestáva rásť. Od roku 2020 sa Španielsko stalo najväčším trhom zmlúv o nákupe elektriny v EÚ, pričom predstavuje 23 % celkovej zmluvnej kapacity¹⁰² a súvisiace veľkoobjemové finančné transakcie tvorili takmer 1 % HDP krajiny¹⁰³. V niektorých členských štátoch, napríklad v Rumunsku, až donedávna nebolo možné uzatvárať zmluvy o nákupe elektriny, pretože všetka elektrina sa musela predávať na centralizovanom trhu. Nový dekrét však otvoril možnosti pre zmluvy o nákupe elektriny, v dôsledku čoho sa zdvojnásobil objem zásobníka projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie v porovnaní s rumunským národným energetickým a klimatickým plánom¹⁰⁴.

---

¹⁰² Podľa platformy RE-Source (2022) je celková zazmluvnená kapacita prostredníctvom zmlúv o nákupe elektriny v Európe (vrátane Spojeného kráľovstva a Nórska) 18,5 GW, z čoho Španielsko predstavuje 23 %.

¹⁰³ *Spain calls on EU to endorse renewable energy contracts for industry* (Španielsko vyzýva EÚ na podporu zmlúv o energii z obnoviteľných zdrojov pre priemysel), EURACTIV.com, k dispozícii na adrese <https://www.euractiv.com/section/energy-environment/news/spain-calls-on-eu-to-endorse-renewable-energy-contracts-for-industry/>.

¹⁰⁴ Aurore Energy Research, EEX (8. decembra 2021) *Romanian PPAs – A new growth potential for renewables* (Rumunské zmluvy o nákupe elektriny – Nový potenciál rastu obnoviteľných zdrojov energie).

Zmluvy o nákupe elektriny sa môžu stať postupne atraktívnejšími ako „obchodné modely“ pre zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov aj po uplynutí obdobia ich podpory. V roku 2021 sa v druhom dokumente rady CEER o nepodporovaných obnoviteľných zdrojoch energie zistilo, že zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov predstavujú uskutočniteľné alternatívy k zariadeniam veternej energie na pevnine, ako aj k solárnym zariadeniam, zariadeniam na biomasu a na vodnú energiu¹⁰⁵. To je dôležité, pretože medzi pozorovanými krajinami (členmi rady CEER) 40 % (114 GW) aktuálne podporovaných obnoviteľných zdrojov energie uplynie čas ich podpory do roku 2030 a buď sa presunú k trhovým podmienkam, alebo sa budú ďalej podporovať.

Členské štáty môžu uľahčiť rozvoj zmlúv o nákupe elektriny prostredníctvom týchto opatrení:

- A) Použiť Nástroj technickej podpory EÚ¹⁰⁶ alebo inú poradenskú alebo technickú pomoc na vykonanie podrobného posúdenia na podporu podnikových zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov. Toto spravilo napr. Taliansko¹⁰⁷. Ostatné členské štáty by mohli buď vykonať podobné štúdie alebo zopakovať zistenia štúdií, ktoré už boli dokončené.
- B) Oznamovať orientačný objem zavedenej výroby energie z obnoviteľných zdrojov, pri ktorom sa očakáva, že sa bude financovať prostredníctvom zmlúv o nákupe elektriny. To poskytuje transparentnosť navrhovateľom projektov v oblasti elektriny z obnoviteľných zdrojov v súvislosti s očakávanou rýchlosťou a spôsobmi realizácie projektov. Tento krok podniklo Írsko¹⁰⁸.
- C) Zvážiť, aby sa v rámci verejných súťaží poskytla príležitosť pre navrhovateľov projektov v oblasti elektriny z obnoviteľných zdrojov, aby dočasne prestali využívať¹⁰⁹ svoje systémy verejnej podpory a predávali svoju elektrinu prostredníctvom zmlúv o nákupe elektriny. Takéto inovatívne opatrenia zaviedlo Poľsko, čo prispelo k tomu, že sa z neho stal druhý najväčší trh so zmluvami o nákupe elektriny v roku 2021.
- D) Umožniť vydávanie potvrdení o pôvode v rámci systémov verejnej podpory, aby sa prostredníctvom príjmov z vydávania potvrdení o pôvode znížila potreba verejného financovania.

---

¹⁰⁵ CEER(2021) C21-RES-75-05.

¹⁰⁶ Viac informácií sa nachádza na adrese https://ec.europa.eu/info/overview-funding-programmes/technical-support-instrument-tsi_sk.

¹⁰⁷ REFORM/SC2020/009, *Support to elaborate the legislative and regulatory framework to promote Power Purchase Agreements in Italy* (Podpora na vypracovanie legislatívneho a regulačného rámca na podporu zmlúv o nákupe elektriny v Taliansku).

¹⁰⁸ Z národného energetického a klimatického plánu vyplýva, že 15 % dopytu po elektrine sa má uspokojiť z obnoviteľných zdrojov energie zmluvne dohodnutých prostredníctvom podnikových zmlúv o nákupe elektriny.

¹⁰⁹ V systéme musia navrhovatelia projektov ako súčasť svojej ponuky uviesť, počas ktorých rokov chcú využívať verejnú podporu a v ktorých rokoch by chceli predávať elektrinu na trhu alebo prostredníctvom zmlúv o nákupe elektriny.

3. Rozšírenie dostupnosti podnikových zmlúv o energie z obnoviteľných zdrojov na malé a stredné podniky

Európskym trhom so zmluvami o nákupe elektriny dominujú veľkí podnikoví odberatelia¹¹⁰. Veľké množstvo týchto podnikov sa združuje v rámci podnikovej iniciatívy RE100, ktorej cieľom je zabezpečiť 100 % energie z obnoviteľných zdrojov vrátane 58 spoločností so sídlom v EÚ. Väčšina týchto spoločností má predvídateľnú a vysokú spotrebu elektriny počas dlhších časových úsekov a má dobrý úverový rating. Často sa takisto zapájajú do činností orientovaných na spotrebiteľov a používajú zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov ako dôležitý nástroj na propagovanie svojich produktov a podporu sociálnej zodpovednosti podnikov, čoho súčasťou je zníženie emisií skleníkových plynov z ich spotreby energie v celom hodnotovom reťazci. V tejto súvislosti výkazníctvo v súlade s pravidlami organizácie CDP¹¹¹ umožňuje spoločnostiam nahlasovať objemy energie z obnoviteľných zdrojov vyrobené zariadeniami na mieste, externými zariadeniami pripojenými priamym vedením a na základe zmlúv o nákupe elektriny¹¹².

Veľké energeticky náročné odvetvia takisto predstavujú významný segment pre podnikové zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov. Historicky veľké taviarne hliníka v Nórsku získavajú svoju elektrinu na základe zmlúv o nákupe elektriny z vodnej energie. Nedávno podpísali aj dlhodobé zmluvy o nákupe elektriny z veternej energie. Napriek tomu využívanie zmlúv medzi týmto typom odberateľov bol v členských štátoch EÚ zatiaľ obmedzený.

Jednou z identifikovaných prekážok je nedostatok predvídateľnosti, pokiaľ ide o regulovanú zložku cien elektriny (sieťové tarify a dane)¹¹³. Keďže tieto regulované zložky tvoria významnú časť ceny elektriny odberateľa, znižujú príťažlivosť zmlúv o nákupe elektriny ako dlhodobého zabezpečovacieho nástroja voči nestálosti ceny elektriny. Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ACER) vydala hodnotiacu správu o koncepcii veľkoobchodného trhu, ktorá obsahuje časť vyhradenú analýze spôsobu, ako možno vylepšiť forwardovú likviditu na veľkoobchodných trhoch s elektrinou s cieľom zabezpečiť dostupnosť efektívnych hedgingových produktov¹¹⁴.

Naproti tomu prekážky pre malé a stredné podniky, ktoré im bránia využívať podnikové zmluvy o nákupe elektriny, sú stále veľmi vysoké. Malé a stredné podniky tvoria 99 % európskych podnikov, 54 % európskej pridanej hodnoty a predstavujú 9 % až 18 % hrubej domácej spotreby na členský štát¹¹⁵. Sú to práve malé a stredné podniky, ktoré často čelia vysokým úctom za elektrinu z dôvodu nízkej spotreby elektriny na zariadenie a ktoré by

¹¹⁰ Napr. Amazon, Microsoft, Google alebo BASF.

¹¹¹ <https://www.cdp.net/en>.

¹¹² C8.2f – Vykazovanie spotreby zakúpenej alebo nadobudnutej energie.

¹¹³ *Competitiveness of corporate sourcing of renewable energy. Annex A.2 to part 2 of the study on the competitiveness of the renewable energy sector, Case study: primary aluminium alcoa and norsk hydro* (Konkurencieschopnosť podnikových zdrojov energie z obnoviteľných zdrojov. Príloha A.2 k druhej časti štúdie o konkurencieschopnosti sektora energie z obnoviteľných zdrojov, prípadová štúdia: primárni výrobcovia hliníka Alcoa a Norsk Hydro) – Úrad pre vydávanie publikácií EÚ (europa.eu).

¹¹⁴ ACER, *Final Assessment of the EU Wholesale electricity market design* (Záverečné posúdenie koncepcie veľkoobchodného trhu s elektrinou v EÚ), apríl 2022, k dispozícii na adrese <https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale>.

¹¹⁵ <https://leap4sme.eu/wp-content/uploads/2021/07/LEAP4SME-D2.1-SME-energy-and-economic-mapping-in-Europe.pdf>.

najviac mohli profitovať zo zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov. To sa týka najmä obdobia od októbra 2021, keď sa zvyšovali ceny elektriny na veľkoobchodnom trhu s elektrinou.

Okrem toho majú slabý prehľad o svojom budúcom dopyte po elektrine, nízky úverový rating a nižší objem spotreby elektriny, v dôsledku čoho je riadenie odchýlok náročnejšie. Preto sa malé a stredné podniky viac zdráhajú uzatvárať dlhodobé zmluvy, najmä ak nie sú jasné prípadné následky, ak bude potrebné vypovedať dlhodobé zmluvy. Vplyvy podpísania dlhodobých zmlúv o nákupe elektriny, fyzických aj virtuálnych, na súvahu spoločnosti v účtovnom rámci pre deriváty podľa medzinárodných štandardov finančného výkazníctva (ďalej len „IFRS“) nie sú vždy jasné. Nedostatočná informovanosť o podnikových zmluvách o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov je ďalšou významnou prekážkou pre ich využívanie v malých a stredných podnikoch, pričom zložitost' rokovaní o zmluvách o nákupe elektriny pôsobí ako mäkká prekážka pre tých odberateľov, ktorí nemajú skúsenosti ani zdroje na riešenie zmluvných rokovaní. Európske právne predpisy sa zatiaľ obmedzujú na energetické audity a systém energetického manažerstva, ktorými sa rieši energetická efektívnosť (smernica o energetickej efektívnosti, 2018). A napokon, MSP často disponujú iba obmedzeným miestom na účely zavedenia riešení v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

Úverová bonita odberateľa predstavuje ďalšiu veľkú prekážku (a rizikový faktor) vo väčšine sektorov. Veritelia projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov naďalej vyžadujú silný úverový rating, aby zmluvu o nákupe elektriny považovali za financovateľnú. Väčšina malých a stredných podnikov je však bez ratingu akejkoľvek významnej ratingovej agentúry. Úverová bonita a úverový rating sú navyše problémom aj pre niektoré spoločnosti v ťažkom priemysle a spracovateľskom priemysle a v európskych hospodárstvach s relatívne menej rozvinutými finančnými trhmi.

Na strane ponuky existujú podobné prekážky. Veľkí navrhovatelia projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, ako sú Vattenfall, Eneco, Orsted a Iberdrola, dominujú trhu v dôsledku skutočnosti, že majú veľké portfólio projektov a môžu spotrebiteľovi poskytnúť viac individualizované zmluvy o nákupe elektriny. V tomto segmente veľkokapacitné projekty v oblasti elektriny z obnoviteľných zdrojov, ako sú veterné parky na mori, pred prijatím svojich konečných investičných rozhodnutí občas čelia výzve zabezpečiť si dostatočný objem zmlúv o nákupe elektriny. Malokapacitné projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na druhej strane čelia rôznym ťažkostiam pri vstupe na trh s podnikovými zmluvami o nákupe elektriny, a to z dôvodu obmedzenej transparentnosti, úzkeho portfólia projektov a obmedzenej technickej a právnej odbornosti potrebnej na dohodnutie a uzatvorenie zmlúv o nákupe elektriny. Podobne komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov a občianske energetické spoločenstvá často bývajú príliš malé na uzatvorenie hospodársky atraktívnych zmlúv o nákupe elektriny s veľkými odberateľmi.

Malý, ale rastúci segment konzultačných firiem začal ponúkať riešenia pre malé a stredné podniky, ako je príležitosť agregovať dopyt za viacerých spotrebiteľov. Aj v samotnom odvetví sa uvažuje o mechanizmoch na agregáciu svojho dopytu s cieľom znížiť riziká a náklady. Napríklad v **Grécku** sa v niekoľkých energeticky náročných odvetviach pracuje na myšlienke „zeleného združenia“, v rámci ktorého viaceré spoločnosti zlúčia svoj dopyt po elektrine. Vzápätí každý priemyselný partner podpíše jednu alebo viacero zmlúv o nákupe elektriny na uspokojenie svojho dopytu na agregovanej úrovni. Na formovanie a upevnenie zvyšného dopytu po elektrine sa rokuje o osobitnej zmluve na zníženie celkových nákladov pre účastníkov. Agregácia projektov však takisto vytvára dodatočné náklady a prináša

zložitost' pre uzatváranie zmlúv o nákupe elektriny. Okrem toho niektoré spoločnosti, ktoré ponúkajú energetické audity – podľa požiadaviek smernice o energetickej efektívnosti – už rozširujú svoje služby tak, aby zahŕňali posúdenia zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov na mieste prevádzky, v blízkosti prevádzky alebo externe. Rozšírenie služieb energetického auditu o zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov je pomerne lacné, keďže sa opierajú o podobné údaje, ktoré už boli zozbierané v rámci systémov energetického manažérstva (ISO 50001).

V nedávnej správe agentúry ACER o koncepcii veľkoobchodného trhu s elektrinou v EÚ sa poukazuje na potrebu stimulovať zmluvy o nákupe elektriny, ako aj na zlepšenie prístupu pre menších účastníkov trhu. S cieľom vyriešiť hospodárske prekážky Komisia a skupina EIB preskúmajú, či by bolo možné rozvinúť ciele financovanie a poradenské mechanizmy s cieľom podporiť zmluvy o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov. To môže zahŕňať mechanizmy na uľahčenie lepšieho prístupu k zmluvám o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov pre nových odberateľov, ako sú malé a stredné podniky. Program InvestEU¹¹⁶ už teraz môže podporiť financovanie pre investície v rámci zmlúv o nákupe elektriny. Členské štáty by mohli prísť s podobnými zárukami na podporu miestnych bánk pri ich úsilí o podporu zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov.

Navyše v rámci EÚ pre udržateľné financovanie sa stimulmi podporia zmluvy o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov a zvýši sa informovanosť o týchto zmluvách a záujem o ne medzi nefinančnými a finančnými podnikmi, čo prispeje k presmerovaniu kapitálu na udržateľné investície. Jeho relevantné prvky zahŕňajú nariadenie EÚ o taxonómii, prvý delegovaný akt EÚ o taxonómii v oblasti klímy¹¹⁷ a navrhovanú smernicu o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov. Všetky tieto predpisy prispejú k vyššej transparentnosti na finančných a nefinančných trhoch z hľadiska udržateľnosti. Taxonómia EÚ stanovuje rámec na určenie environmentálne udržateľných hospodárskych činností a požiadavky na zverejňovanie informácií spoločne s určitými kľúčovými ukazovateľmi výkonnosti pre finančné a nefinančné podniky. Súvisiacim návrhom smernice o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov sa rozširuje rozsah požiadaviek na podávanie správ nefinančných podnikov o všetky veľké spoločnosti (bez ohľadu na to, či sú kótované), pričom návrh obsahuje kótované malé a stredné podniky¹¹⁸. Používanie zmlúv o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov bude významný nástroj preukazovania súladu s príslušnými technickými kritériami preskúmania vymedzenými v delegovanom akte EÚ o taxonómii v oblasti klímy a prípadne by sa mohlo odzrkadliť v kľúčových ukazovateľoch výkonnosti podľa nariadenia EÚ o taxonómii.

Okrem toho nedávno zriadený európsky pakt pre podniky môže predstavovať ďalší spôsob na zvyšovanie informovanosti o príležitostiach, ktoré majú podniky uzatvárajúce zmluvy o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov.

Členské štáty môžu uľahčiť rozvoj zmlúv o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov, najmä pre malé a stredné podniky, prostredníctvom týchto opatrení:

---

¹¹⁶ Ako sa výslovne uvádza v investičných usmerneniach pre Fond InvestEU [C(2021) 2633 final], ktorým sa dopĺňa nariadenie (EÚ) 2021/523 (nariadenie o Programe InvestEU).

¹¹⁷ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2021/2139, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32021R2139>.

¹¹⁸ Kótované mikropodniky sú z tejto požiadavky vyňaté.

- A) ustanoviť verejnú platformu na zvýšenie transparentnosti, pokiaľ ide o cenu, objem energie, jej typy a strany zapojené do podpisovania zmlúv o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov;
- B) zabezpečiť vykonávanie nariadenia EÚ o taxonómii a jej delegovaných aktov a podporiť jeho dobrovoľné uplatňovanie nad rámec legislatívnych požiadaviek¹¹⁹;
- C) flexibilné zazmluvňovanie pre malé a stredné podniky vrátane osobitných usmernení k poplatkom za vypovedanie zmluvy pre malé podniky (článok 12 smernice o elektrine);
- D) umožniť viacero zmlúv o dodávke, aby dodávatelia a kupujúci mohli uzatvárať zmluvy priamo medzi sebou (článok 4 smernice o elektrine);
- E) umožniť realizáciu projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na mieste prevádzky alebo v jej blízkosti, ktoré sa realizujú v rámci zmlúv o nákupe energie, najmä ak sa projekty realizujú „za elektromerom“ alebo prostredníctvom „súkromných vedení“;
- F) znížiť riziko spojené so zmluvami o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov prostredníctvom úverových záruk alebo poistení s podporou verejných finančných zdrojov v súlade s usmerneniami o štátnej pomoci;
- G) podporiť národné podporné banky a inštitúcie, aby ponúkali dlhové produkty veľkokapacitným projektom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vrátane veternej energie na mori, na trhoch, kde je náročné uzatvoriť dostatočný objem zmlúv o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov pred prijatím finančných investičných rozhodnutí vzhľadom na veľkosť zariadení a dĺžku výstavby;
- H) stanoviť regulačné podmienky s cieľom umožniť energetickým komunitám predávať prebytočnú energiu s použitím zmlúv o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov;
- I) umožniť malým obchodným parkom alebo priemyselným klastrom spoločne nakupovať energiu z obnoviteľných zdrojov prostredníctvom dlhodobých zmlúv o nákupe.

4. Podpora cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov

Výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov tvorila 37 % celkovej spotreby elektriny a 21,2 % celkovej spotreby elektriny v roku 2020. Medzi členskými štátmi ešte stále existujú veľké rozdiely, pričom podiel obnoviteľných zdrojov energie v odvetví elektroenergetiky je v intervale od 9 % do 78 %. Podobne podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie sa pohybuje v rozpätí od 10 % do 60 %.

Transformácia energetického systému na dodávky energie z obnoviteľných zdrojov si vyžiada použitie najlepších obnoviteľných zdrojov v celej EÚ a prepravu energie na miesto dopytu. Európsky jednotný trh umožňuje podnikom nakupovať elektrinu z obnoviteľných zdrojov

---

¹¹⁹ Z nedávnej analýzy vyplýva, že veľký podiel spoločností ešte nepodáva správy o environmentálnej udržateľnosti svojich hospodárskych činností.

v celej EÚ a zároveň zabezpečuje podporu na pripojenie ďalších projektov v oblasti elektriny z obnoviteľných zdrojov do sústavy.

Podnikoví používatelia už využívajú obnoviteľné zdroje energie na základe uzatvorenia:

1. fyzických cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny;
2. virtuálnych cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny.

Pri fyzickej cezhraničnej zmluve o nákupe elektriny odberateľ uzavrie zmluvu so zariadením výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov v inej krajine a rezervuje si práva na fyzickú alebo finančnú kapacitu na príslušnom spojovacom vedení s cieľom zabezpečiť fyzické pripojenie k sieti. To zahŕňa riziko a náklady spojené s cezhraničnými prevodmi. Pri virtuálnej cezhraničnej zmluve o nákupe elektriny ju výrobca elektriny predáva na miestny veľkoobchodný trh, kým odberateľ ju nakupuje na inom miestnom veľkoobchodnom trhu. Zmluvu medzi výrobcom elektriny na jednej strane hranice a odberateľom na druhej strane hranice tvorí finančné vyrovnanie, pri ktorom výrobca elektriny dostane platbu z miestneho veľkoobchodného trhu s elektrinou, a čisté vyrovnanie pri cene v zmluve o nákupe elektriny dohodnutej s podnikovým kupujúcim¹²⁰.

Výhodami pre odberateľov sú väčší prístup k nízkonákladovým projektom v oblasti elektriny z obnoviteľných zdrojov z celej EÚ, schopnosť zlučovať odber v rôznych lokalitách a uspokojiť väčšiu časť svojho dopytu po elektrine. Navrhovateľom projektov v oblasti elektriny z obnoviteľných zdrojov cezhraničné zmluvy o nákupe elektriny umožňujú prístup na trhy s vyššími cenami elektriny, a teda vyššiu ochotu platiť za elektrinu z obnoviteľných zdrojov.

Okrem cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny v rámci európskeho jednotného trhu s elektrinou existujú aj príležitosti na rozšírenie cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny s tretími krajinami. Konkrétnym príkladom je spolupráca medzi Francúzskom, Nemeckom, Portugalskom, Španielskom a Marokom s cieľom analyzovať možnosti cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny medzi Marokom a členskými štátmi EÚ v rámci plánu udržateľného obchodovania s elektrinou¹²¹. Kľúčovou požiadavkou v tejto súvislosti bude vytvorenie spoľahlivého a presného systému potvrdení o pôvode chráneného proti podvodom v tretích krajinách s vydávajúcimi orgánmi, ktoré sú nezávislé od výrobných, obchodných a dodávateľských činností.

Napriek pomerne veľkým rozdielom vo veľkoobchodných cenách elektriny a nákladoch na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov v celej EÚ ostáva počet cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny stále nízky. Jednou z hlavných prekážok sú súvisiace hospodárske riziká spôsobené tým, že dodávateľia a spotrebiteľia pôsobia na rôznych trhoch s odlišným vývojom cien a odlišnými daňovými režimami, ako aj potrebou riadiť cenové riziko za cezhraničný prenos. Ďalšou prekážkou je zložitosť zmlúv, najmä ak sa v zmluvách musia rešpektovať miestne právne predpisy, ktoré nie sú zlučiteľné. Okrem toho existujú aj administratívne prekážky spojené s potvrdeniami o pôvode, v prípade ktorých pravidlá vydávania, používania

¹²⁰ WBCSD, 2020. *Cross-border renewable PPAs in Europe*. (Cezhraničné zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov v Európe). K dispozícii na adrese <https://www.wbcd.org/contentwbc/download/10878/160801/1>.

¹²¹ Podpísaný na konferencii COP22 v Maroku, pozri analýzu: <https://static1.squarespace.com/static/609a53264723031eccc12e99/t/60ec6e66dcef4a49b3a8c8da/1626107520287/Pursuing-Cross-Border-PPAs-Between-Morocco-and-EU.pdf>.

a zrušenia potvrdení o pôvode nie sú vo všetkých členských štátoch úplne harmonizované. To sa týka najmä cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny s krajinami, ktoré nevykonali rámec na vydávanie potvrdení o pôvode pre podporovanú výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov. Napokon je ťažšie vysvetliť príspevok cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny na účely sociálnej zodpovednosti podnikov.

Napriek týmto prekážkam prebiehajú činnosti na podporu cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny, keďže predstavujú jedinečnú príležitosť a cenný nástroj na pokrytie vysokého podielu spotreby elektriny či dokonca celej spotreby elektriny jediného odberateľa zo zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov. Smernicou o trhu s elektrinou z roku 2019 a nariadením o elektrine sa zvýšila flexibilita trhu s elektrinou a úroveň podrobnosti tvorby cien, čo môže pomôcť umožniť cezhraničné zmluvy o nákupe elektriny, a transeurópska energetická sieť podporuje rozvoj cezhraničnej prenosovej infraštruktúry s cieľom otvoriť a umožniť cezhraničné toky elektriny.

V záujme riešenia finančného rizika spojené s cezhraničnými zmluvami o nákupe elektriny sa na uľahčenie nákladovo účinnejšieho zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov v celej EÚ môžu používať mechanizmy na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov. Financovanie sa použije na verejné súťaže vo všetkých krajinách EÚ, ktoré sú ochotné privítať tieto projekty. Súkromní investori vrátane podnikov sú schopní prispievať na financovanie týchto verejných súťaží a môžu požadovať potvrdenia o pôvode týkajúce sa výroby energie, ktoré zodpovedajú ich príspevku.

Okrem toho sa v smernici o energii z obnoviteľných zdrojov vyžaduje, aby sa členské štáty zaoberali právnymi prekážkami pre zmluvy o nákupe elektriny na miestnej úrovni a aby harmonizovali potvrdenia o pôvode na základe revidovanej normy CEN-CENELEC 16325, čím sa umožní, aby sa podnikové zmluvy o nákupe elektriny priložili k zmluvám o nákupe elektriny s príslušnými potvrdeniami o pôvode pri prevode cez hranice. Napokon sa môže podporovať vstup nových subjektov na trh, aby mohli poskytovať inovatívne riešenia pomáhajúce získavaniu zdrojov a uzatváraniu cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny v Európe, ako aj nové riešenia na zmiernenie rizika a na riadenie výzev spojených s podnikovými zmluvami o nákupe elektriny.

Členské štáty môžu uľahčiť rozvoj cezhraničných zmlúv o nákupe elektriny prostredníctvom týchto opatrení:

- A) v relevantných prípadoch a v súlade s nariadením o TEN-E posilnenie kapacity prepojavacích vedení medzi členskými štátmi EÚ, ako aj s tretími krajinami;
- B) otvorenie existujúcich sietí väčšiemu pridelovaniu prenosovej kapacity;
- C) odstránenie regulačných prekážok ovplyvňujúcich prevod potvrdení o pôvode na odberateľov a ďalšia harmonizácia pravidiel na používanie potvrdení o pôvode medzi krajinami;
- D) podpora rozvoja spoľahlivého a presného systému potvrdení o pôvode chráneného proti podvodom v tretích krajinách.